

EUROPA

El 1950 el ministre d'afers exteriors francès Robert Schuman proposa a Alemanya que s'uneixi a una organització sectorialitzada. Un any després neix a París la CECA (Comunitat Europea del Carbó i l'Acer). Itàlia i els països del Benelux també hi formen part. El socialista belga Paul-Henri Spaak presideix el Comitè Intergovernamental "dels sis" i elabora un informe de contingut econòmic, en el qual es valora la viabilitat d'una unió econòmica general i també els aspectes de l'àmbit nuclear. L'informe Spaak s'aprova el 1956 i es convidava a futurs socis europeus. El 25 de març del 1957 "els sis" signen a Roma els tractats constitutius de la Comunitat Econòmica Europea (CEE) i de la Comunitat Europea d'Energia Atòmica (CEEA/Euratom).

El 1973 Gran Bretanya, Irlanda i Dinamarca ingressen a les comunitats europees. Grècia ho fa 8 anys després i Espanya i Portugal el 1986. Moltes negociacions han calgut per formar l'Europa dels dotze. Moltes iniciatives, exitoses o no, es van portar a terme després de la II Guerra Mundial fins arribar al pla Schuman. El moviment europeu, els estats units d'Europa, la Comunitat Europea de defensa han estat fórmules atractives però difícils de portar a la pràctica a meitats del segle XX.

La CEE reuneix 12 països, 320 milions de ciutadans, una alta renda per càpita i un contingent comercial de primera lí-

nia mundial. Cap a on camina la CEE?. Quin és el destí del vell continent, d'Europa? Per donar una resposta "real" caldria saber abans de quina Europa es parla, l'Europa de la CEE, l'Europa occidental o de l'Europa continental o geogràfica. Si l'ampliació paulatina del Mercat Comú va cap a tots els països i pobles des de Gran Bretanya fins la Sibèria, pot ésser un intent positiu posar en marxa un projecte difícil, però, francament saludable, perquè els ciutadans haurien d'ésser els protagonistes principals en detriment dels estats.

L'estat espanyol, ara que presideix la Comunitat, té l'oportunitat de demostrar l'esperit negociador i la tasca amarga de prendre decisions importants. La unió monetària, l'harmonització de l'IVA, la cooperació internacional i la tensió comercial amb els EUA en són els temes més urgents. No es pot deixar de costat, però, altres aspectes com l'Europa del benestar, la justícia social, la igualtat o la cooperació amb Llatinoamèrica, l'Àfrica o l'Àsia.

Si després del semestre presidencial espanyol, l'únic que es valora és l'eficàcia de la gestió, Europa pot perdre l'oportunitat d'assistir a un avenç en les polítiques típiques d'un govern socialista. Hi ha un altre risc, que els esforços fets per l'administració espanyola els recullin els veïns francesos. A Brussel·les es diu que "la presidència obliga, obliga cap als altres i no tant cap al propi país".

DCIDOB

L'AGERMANAMENT ENTRE MUNICIPIS

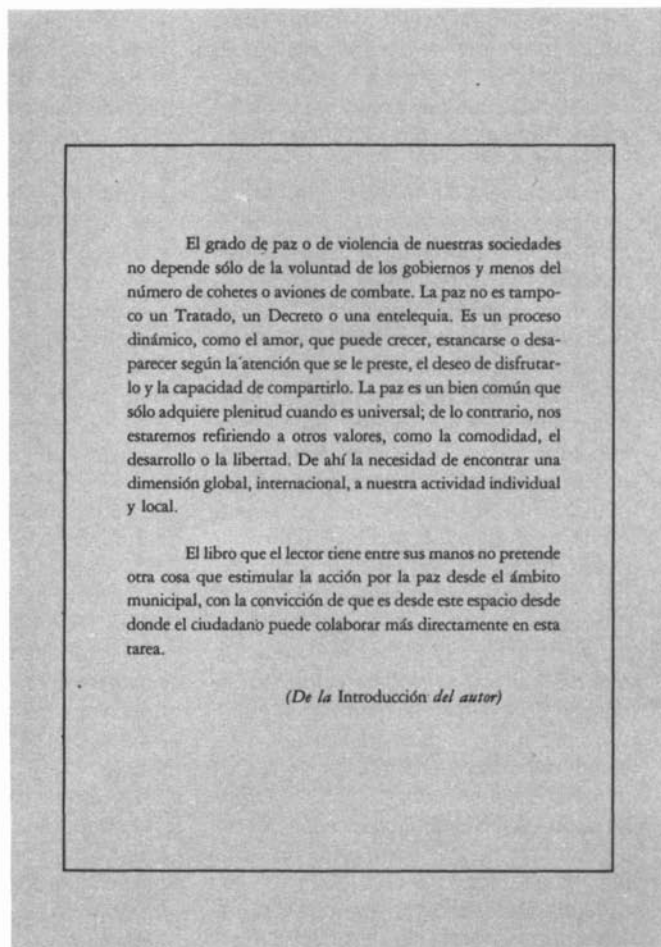
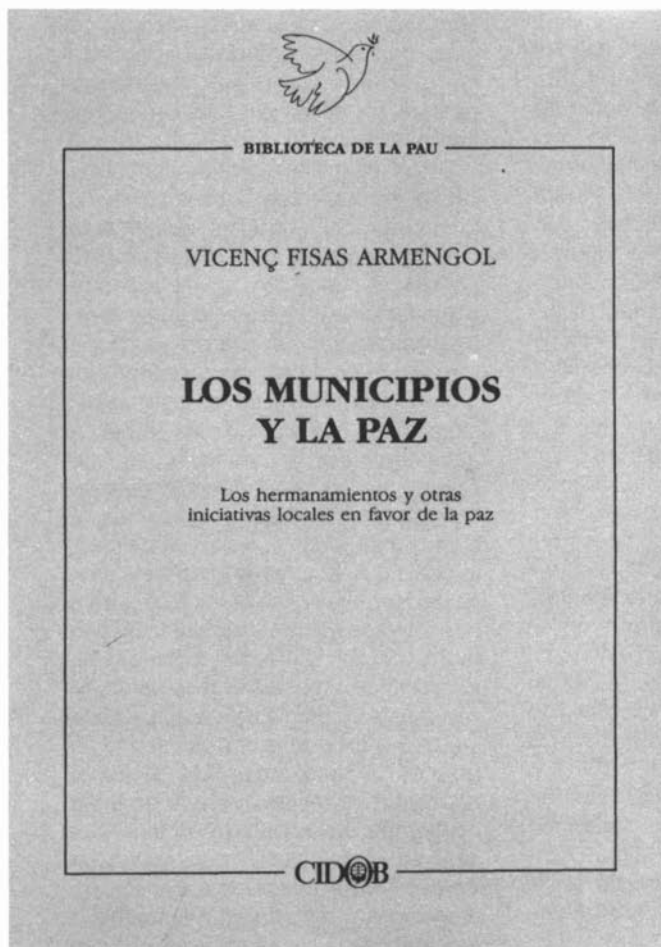
"Los Municipios y la Paz" de Vicenç Fisas i Armengol és el primer llibre que s'edita al CIDOB. Ha estat elaborat des de la secció d'Estudis sobre Pau i Conflictes, que el propi autor coordina en el centre.

La iniciativa va sorgir arran d'un encàrrec de l'Ajuntament d'Alacant a través de la Universitat de la mateixa província i la publicació del llibre ha estat gràcies a la col·laboració de l'Ajuntament de l'Hospitalet de Llobregat. La col·laboració entre els Ajuntaments és una excel·lent manera de realitzar l'estudi en qüestió presentat per Fisas sobre els agermanaments i altres iniciatives locals a favor de la pau.

"CIDOB aspira a que aquesta sèrie esdevingui una plataforma d'expressió i debat dels distints sectors que inter-

venen a l'ampla problemàtica de les relacions internacionals i molt especialment d'aquells temes directament relacionats amb la pau i la cooperació internacionals. Amb aquesta perspectiva cal entendre el títol global de la sèrie, que és al mateix temps una denominació i un programa editorial" (octubre 1988, de la presentació editorial).

El llibre és una eina teòrica d'una profunda sensibilització per a la pau. A més ens indica les diverses formes d'agermanament, entre barris, entre escoles, els agermanaments amb municipis d'Europa, amb altres d'Espanya, etc. Les iniciatives per enfortir la pau així com les futures publicacions editades al CIDOB són dues notícies encoratjadores. Per molts anys.

UN LLIBRE QUE CAL LLEGIR

Comité de enlace de las ONG de Europa

**La solidaridad internacional un desafío
para los cooperantes de las ONG europeas**

És un document de gran valor per informar de la realitat dels cooperants europeus que viuen i treballen uns anys en els països de l'hemisferi Sud. Són 48 planes d'experiència, coneixement de causa, atenció a la realitat que va canviant i a la vida concreta de dedicació pràctica a la causa del Tercer Món. Són d'admirar la visió, els criteris, el sentit de la realitat, la companyonia i la solidaritat que traspuen cada una de les paraules d'aquestes denses, directes i clares explicacions. Són el resultat d'una maduració obtinguda a través de tot el que s'ha viscut i de la seva constant revisió al llarg de gairebé 30 anys de cooperants a primera línia. La intervenció cada cop més activa dels mateixos grups i persones dels pobles del Tercer Món, en el debat sobre la figura del cooperant, ha accelerat la maduració de les idees sobre la missió i la tasca d'aquests.

El document comença presentant la imatge del cooperant o voluntari en el món d'avui, una imatge que suscita reaccions vives i sovint contradictòries a Europa i en els mateixos pobles del Sud. En el primer capítol s'entra en l'enumeració dels factors que determinen la demanda de personal estranger, s'especifiquen els factors de l'Àfrica sub-sahariana, d'Àsia, d'Amèrica Llatina, es ressegueix l'evolució de les demandes en els sectors de l'ensenyament, la salut pública, l'agricultura, la gestió socio-econòmica. La demanda de personal forani ve reclamada per la pobresa estructural d'aquests països a causa de la barreja d'elements negatius que mútuament es reforcen i formen un engranatge contra el qual cal lluitar.

Es presenten dades estadístiques d'un estudi del 1985 en 10 països de la Comunitat Europea, referit a 8.523 cooperants de les ONG. Es troben treballant en ambient rural 72,2%, en ambient urbà 27,8%, a l'Àfrica 72,9%, a l'Àsia 13,8%, a Llatinoamèrica 11,7%, a Oceania 1,6%, en el sector de l'educació i formació professional 32,9%, en la salut pública 27,6%, en l'agricultura 19,4% i altres 20,1%. Actualment són al Tercer Món al voltant d'uns 10.000 cooperants de les ONG d'Europa.

El segon capítol vol definir clarament l'enfoçament actual de la tasca del cooperant de les ONG. És un enfocament alternatiu i crític dels plantejaments imperants en les Nacions Unides, la Banca Mundial, El Fons Monetari Internacional, i en molts governs dels països occidentals. Aquests sempre consideren el procés de desenvolupament com un procés de modernització, d'industrialització i de racionalització de l'agricultura. Però aquest desenvolupament no contribueix sovint a la millora de la situació de les masses, de les persones i famílies dels pobles, siguin pagesos, comerciants o obrers. Aquesta és la constatació que fan els cooperants de les ONG sobre el terreny. En canvi, en molts països les agrupacions locals lluiten per una orientació diferent del desenvolupament i cerquen de concretar ells mateixos el seu dret al desenvolupament amb els passos i mitjans més adients des de la seva cultura i situació. Les ONG d'Europa i els seus cooperants mantenen relacions intenses amb aquest corrent alternatiu. La cooperació per al desenvolupament és per definició quelcom que s'ha de fer en els dos sentits, és una interacció complementària en la qual cada u ha d'aprendre una part de l'altre, Nord i Sud a la vegada. Així els companys naturals i primers de les ONG són aquestes organitzacions alternatives i grups de població. Això no treu pas que, en l'acceptació i respecte mutu, es treballi amb els governs en una fecunda complementarietat. Un 52,2% de cooperants de les ONG treballen amb organitzacions no governamentals del lloc, un 15,7% en organitzacions mixtes, mentre un 31,5% també ho fan amb els governs locals.

Un tercer capítol sintetitza l'itinerari del cooperant: formes de reclutament, etapes de selecció dels candidats, preparació i modalitats de formació, la remuneració econòmica del seu treball. Més que analitzar cada aspecte, es donen unes breus pinzellades i s'expressen alguns criteris que responen a l'experiència plural de les ONG.

En el capítol quart es remarca un aspecte que cada dia pren més relleu: la

utilitat dels cooperants per a Europa mateixa. Ells són testimonis de la vida quotidiana del Tercer Món i ajuden als ciutadans europeus a tenir una informació més justa i correcta, més real, de la problemàtica, cultura i dinamisme d'aquests pobles. Serveixen de contrast o de complement davant les impressions que deixen a la gent certes notícies i imatges dels medis de comunicació occidentals. Qüestionen, des de la seva vivència, les polítiques econòmiques i socials que els interessos dels països del Nord desencadenen amb repercussions negatives sobre els pobles del Sud. Els cooperants, a la seva tornada a Europa, contribueixen molt a la conscienciació de la nostra societat. Un gran nombre s'integren a organitzacions d'educació pel desenvolupament, la solidaritat i la cooperació internacional.

De forma incisiva, en un últim i breu capítol, es presenten algunes qüestions, tot afirmant per endavant, que en el tema dels cooperants, la discussió sempre queda oberta i tot sovint es fan plantejaments de tots els arguments per aquells que són enviats com a cooperants i que sobre el terreny, com a vida pròpia, es qüestionen la seva tasca i situació. Es qualifica de molt complicat aconseguir que la presència dels cooperants no creï dependència dels pobles del Tercer Món en relació als recursos exteriors, i es veu molt delicada la posició del cooperant amb els seus valors i formes culturals respecte als valors i formes culturals del poble on s'integra. També s'al·ludeix a la qüestió concreta de si l'estada ha de ser llarga o curta i la valoració de les dues modalitats. S'afirma que el punt dèbil més gran és del Nord cap al Sud. S'haurien de trobar els mitjans perquè es donin cooperants en les dues direccions. Que siguin invitats naturals dels pobles del Tercer Món a cooperar a Europa per ajudar-nos a resoldre el mal desenvolupament de la nostra societat. Ens costa als europeus deixar-nos ajudar.

Finalment el llibre presenta tres testimonis molt interessants de l'Àfrica, l'Índia i el Perú, sobre què pensen i com veuen els cooperants i el voluntariat.

COOPERACIÓ INTERNACIONAL

CURS DE FORMACIÓ PER A COOPERANTS I VOLUNTARIAT INTERNACIONAL

Amb gran il·lusió hem preparat el curs de formació de cooperants i voluntariat internacional. Són 24 sessions de dues hores cada una. El curs ja s'ha fet amb èxit els anys passats, però enguany pren un relleu especial: hem revisat els continguts per actualitzar al màxim els temes i desenvolupar més amplemment els elements principals. També ens hem esforçat per enriquir amb més persones i experiències l'elenc de professors i experts que hi participen.

Hem procurat que el curs quedi ben imbuït de l'esperit europeu de cooperació que, amb gran protagonisme per part de les ONGS d'Europa, va prendre embranzida en la Campanya del curs passat sobre la interdependència i solidaritat Nord-Sud. Amb aquest curs volem respondre a la gran quantitat de

persones joves i adultes que acuden a les organitzacions de voluntariat i cooperació internacionals per a manifestar la seva disposició de treballar en la cooperació internacional. Creiem que per a tots ells el curs pot obrir perspectives i donar la formació i orientació necessàries.

Un fet nou d'aquest any és que el curs nostre té conveni amb la Secretaria d'Estat per a la Cooperació Internacional del Ministeri d'Afers Exteriors i serà valorat a l'hora de la presentació per una plaça de la Cooperació Oficial.

Les 24 sessions del curs tenen lloc de 7 a 9 del vespre els dimarts, dimecres i dijous des del 21 de febrer al 27 d'abril de 1989.

Aquí teniu el programa detallat:

PROGRAMA

1— Fonaments conceptuals del desenvolupament

- 21 febrer: Introducció al curs. Nocions bàsiques d'economia política respecte al Tercer Món. Miren Etxezarreta.
- 22 febrer: Taula rodona sobre enfocaments conceptuals i polítics del desenvolupament. Miren Etxezarreta, Samir Amin, Josep Ribera, Xavier Prats.
- 23 febrer: El procés de desenvolupament en el Tercer Món. Samir Amin.
- 28 febrer: El factor humà en el desenvolupament. Oriol Bertran; el paper de la dona en el desenvolupament. Roser Solà.
- 1 març: L'alimentació com a dret humà prioritari. Henk Hobbelink, Xavier Prats.

2— Síntesi de la situació actual dels pobles del Tercer Món

- 2 març: Medi físic i recursos naturals del Tercer Món. Xavier Prats.
- 7 març: Tendències demogràfiques del Tercer Món. Cristina Guisande.
- 8 març: Taula rodona sobre la situació socio-política, cultural i econòmica d'aquests pobles. Remei Sipi, Roser Solà, Carles Comas.
- 9 març: Països àrabs i d'Àfrica més vinculats a Espanya. Xavier Prats.
- 14 març: Amèrica Llatina. Joan Casañas.

3— Els mecanismes de la cooperació internacional

- 15 març: El sistema de cooperació de les Nacions Unides i de l'ajuda oficial bilateral. Xavier Prats.
- 16 març: La Cooperació dels països de l'Est. Carmen Claudín.
La Cooperació de les ONGS. Josep Ribera.
- 4 abril: La Cooperació de la CEE. Tomeu Amat.
- 5 abril: Taula rodona sobre les altres formes de cooperació. Tomeu Amat, representants d'agermanaments municipals, de sindicats...

4— Interdependència Nord-Sud; Balanç i perspectives

- 6 abril: Deute exterior, ocupació i canvi estructural, Luís de Sebastián.
- 11 abril: Comerç i industrialització als pobles del Tercer Món. Francesc Granell.
- 12 abril: Producció agrària, noves tecnologies i desenvolupament. Henk Hobbelink.
Ecologia i medi ambient. Xavier Prats.
- 13 abril: Desarmament i desenvolupament. Vicenç Fisas.
- 18 abril: Debat en grups sobre «la crida de Madrid» del final de la campanya Nord-Sud. Josep Ribera.

5— El projecte de cooperació al servei del Tercer Món

- 19 abril: Principis i objectius dels projectes de cooperació. Disseny i formulació. Jean Pierre Malée.
- 20 abril: Realització de projectes, suport, control, avaluació i seguiment. Jean Pierre Malée.
- 25 abril: Taula rodona sobre l'anàlisi d'un projecte concret. Jean Pierre Malée, Eva Villar, Xavier Prats, Josep Ribera.
- 26 abril: Debat en grups sobre els principals aspectes del curs i avaluació.
- 27 abril: Perspectives de la cooperació a Espanya. Fernando Valenzuela.
Coordinador del curs: Xavier Prats.

Es donarà certificat de participació en el curs. El preu de la matrícula és de 15.000 ptes. (Subscriptors CIDOB, descompte)

CONEIXEMENT I ACTITUDS DE LA POBLACIÓ DE CATALUNYA SOBRE LA SOLIDARITAT AMB EL TERCER MÓN

L'abril del 1988 s'ha fet un estudi sobre el coneixement, la imatge i les actituds de l'ajuda al Tercer Món entre la població d'Espanya. Encarregat per la Coordinadora de les Organitzacions no Governamentals (ONGS), va ser realitzat per Riddel Invest S.A. Ara ja tenim els resultats en un volum de 151 pàgs. Són uns resultats molt interessants i crec que serà d'utilitat la divulgació i el comentari que de forma resumida presento aquí. En l'estudi s'han tingut en compte en molts aspectes les diferents comunitats autonòmiques. Això permet enfocar aquest comentari fixant-nos directament en la població catalana.

A Catalunya van intervenir en la part d'anàlisi qualitativa de l'estudi tres grups de discussió a Barcelona (juntament amb tres grups a Madrid i tres a Sevilla). Un grup era de joves de 18 a 25 anys de sectors socials diferents, l'altre de dones de més de 25 anys de nivell social popular, el tercer d'homes i dones de més de 25 anys de classe mitjana i alta. També en la part d'anàlisi quantitativa van respondre a Catalunya 204 persones (juntament amb 998 dels altres pobles d'Espanya). 74 de Barcelona, 18 de Borgues Blanques, 14 de Tarragona, Lleida, Girona i Vendrell respectivament, 12 d'Esplugues, 8 de l'Hospitalet de Llobregat, de Torredembarra i de La Garriga, 7 de St. Feliu de Guíxols i de Sant Adrià.

Llúnyania i distanciament

En la població de Catalunya hi ha un sentiment de distància, una sensació de llúnyania respecte als problemes dels països del Tercer Món. Per a molta gent mirar més enllà de la pròpia terra i de la pròpia gent és una cosa de més a més. El lògic és ocupar-se dels problemes de la nostra societat, on precisament en tenim molts i importants. Això és pràctic i útil. En canvi es veu de molt poca utilitat preocupar-se dels problemes que tenim lluny i pot ser considerat com una evasió dels propis deures nacionals.

Segons els resultats de l'enquesta hi ha cinc problemes que són abans de la cooperació amb el TM. El primer és la lluita contra l'atur amb un 83 %, i després segueixen la lluita contra el tràfic de drogues (80 %), la lluita contra el terrorisme (78 %), la protecció del medi ambient i l'ajuda als sectors pobres i marginats de la nostra societat (68 %).⁽¹⁾

Respecte al grau de preocupació, hi ha un 49,2 % a qui preocupa molt l'ajuda al TM i a l'hora un 33,7 % a qui li preocupa normalment. És a dir, que un 82,9 % té una preocupació positiva pel TM. Comparativament, mentre a Catalunya és un 49,2 % qui està molt preocupat, a València és un 73 %, a Galícia un 79 %, a Madrid un 66 %, al País Basc un 55,6 %.

L'opinió que hem de dedicar-nos menys al TM i concentrar-nos primer en la lluita contra la pobresa en el nostre país, la té un 23 % a Catalunya, mentre a Europa és un 24 % i a Espanya un 31,5 %.

L'adjectiu «tercermundista» s'ha posat de moda per a remarcar les distàncies que pretenem marcar entre nosaltres i els pobles del Tercer Món. Aquest adjectiu expressa trets pejoratius i d'inferioritat: ignorància, incultura, mala organització, retard en el progrés. A través de les notícies, les imatges i els comentaris alimentem una visió negativa d'aquests pobles: no ens poden aportar res, no són actius i esforçats com nosaltres, sinó masses passives, incapaces de tirar endavant per culpa de la seva manera de ser primitiva, de la seva excessiva natalitat, de les lluites entre ells mateixos, de les corrupcions econòmiques i polítiques. Si s'esforcessin i lluitessin com nosaltres, si canviessin la seva mentalitat no els passaria tot això.

No tenim prou interès per captar els seus valors culturals, de treball, d'art de la mateixa tècnica en alguns aspectes, només ens fixem en les aparences exòtiques per a nosaltres. Creiem que tenim la pauta del que és raonable, culte, civilitzat en contraposició a ells.

En l'enquesta, un 54 % es mostra d'acord (25 % totalment i 34 % força) que

aquests pobles estan endarrerits perquè tenen una natalitat molt elevada i una població massa nombrosa. També que el retard és degut al clima advers, ho creu un 43 %, mentre que ho rebutja un 33 %.

L'opinió de la dominació establerta

També moltes persones en la nostra societat consideren aquests pobles com a víctimes de l'explotació del capital i dels poders mundials. A primera vista aquest sentiment sembla contrari al de llúnyania i incomprensió del punt anterior. A nivell popular és molt present en la nostra societat la convicció que l'imperialisme procura que el Tercer Món continuï sent el Tercer Món i no pugui valdre's per si mateix. La dominació dels poderosos impedeix el desenvolupament. Però aquesta convicció sovint és viscuda de forma fatalista, és a dir, com un motiu més per demostrar que no ens hem de preocupar pel TM. No podem fer res, tots estem dominats pels dominadors, està muntat així. És inútil pensar en programes de desenvolupament, en cooperacions per avançar junts amb els pobles del TM i també d'aquesta manera ens oblidem de qüestionar-nos si nosaltres, el nostre poble, les nostres forces socials, polítiques, econòmiques, són explotadores del TM o col·laboren a aquesta explotació. Per això sovint aquesta opinió de la dominació establerta, en si mateixa dinàmica i prometedora d'accions d'alliberament i fraternitat universal activa, cau en el pou de la resignació i del rentament de mans i justificació dels egoïsmes i conformismes de la gent d'una Catalunya europea.

En l'enquesta, un 40 % es mostra molt d'acord i un 29 % força d'acord en que els països capitalistes són explotadors del TM i bloquegen les seves possibilitats de desenvolupament. També un 48 % creu que la causa de la pobresa del TM prové en gran mesura del passat colonial.

Sobre el futur del TM es nota molt pesimismo i poques esperances. La majo-

ria opina que la fam no minvarà (60 %), ni tampoc les diferències de nivell de vida entre els pobles pobres i els rics (65 %). Un 36 % rebutja la hipòtesi que el progrés de la ciència i la tècnica contribuiran a millorar la situació dels països del TM, però un 47 % sí que ho creu.

Deficiències en la cultura de la solidaritat internacional

En la població de Catalunya apareixen deficiències notables d'informació i coneixement de les formes de cooperació, en els problemes d'interdependència Nord-Sud, respecte a les organitzacions dedicades al TM., etc... A nivell d'opinions generals tothom responia a l'enquesta, en canvi a l'hora de tractar sobre punts concrets o realitats pràctiques, es noten moltes vacil·lacions, dificultats i desconeixement; així ens ho constaten els autors de l'estudi.

En l'enquesta, un 61 % s'adhereix a l'opinió que el deute extern del TM és culpa dels governants d'aquests països que han malgastat els préstecs rebuts. Només un 20 % rebutja aquest plantejament. El 36 % no creu que l'atur augmenti a Catalunya si el TM no pot comprar part del que fabriquem a Catalunya, i un 23 % no sap que respondre. Un 41 % pensa que efectivament augmentarà més l'atur aquí, si el TM no pot comprar. Un 25 % no creu que la nostra economia necessiti com a clients els països del TM ni que les seves matèries ens siguin vitals. Un 17 i un 19 % respectivament no saben que contestar. Només el 58 % té clar que necessitem els països del TM com a clients i només el 56 % té clar que les seves primeres matèries ens són vitals.

Sobre qui fa la cooperació amb el TM també són fluixes les respostes. Un 75 % cita les organitzacions internacionals, un 70 % el govern espanyol, un 66 % la Comunitat europea, un 53 % les organitzacions no governamentals (ONGS). La valoració que fan de la coo-

peració dona el primer lloc als organismes internacionals (47 %) i a distància venen la Comunitat europea (14 %), les ONGS (10 %), el govern (8 %). A Europa es dona molt més importància a l'ajuda oficial de l'Estat que ocupa el primer lloc i a les ONG que arriben a un 77 % com agents de la cooperació i a un 27 % de valoració útil.

També es veu que es té un coneixement molt escàs de les organitzacions no governamentals, a través de la pregunta de l'enquesta que demanava quines ONG es coneixien. Un 23 % no en cita cap. Les més citades no són pas aquelles que estan dedicades específicament a l'ajuda al desenvolupament del TM, sinó Càritas (42 %) i La Creu Roja (38 %), a distància segueix Mans Unides (17 %) i Unicef (13 %) que és un organisme internacional de Nacions Unides, més que no pas ONG. Després són esmentades 25 ONG que van d'un exigu 3,7 % al 0,1 %.

El fet que, per un gran nombre de la població, no s'hagi captat una sèrie d'aspectes de la cultura de la solidaritat internacional, es pot atribuir a que habitualment no es té un interès i una receptivitat apropiada i rellisca molt la informació del TM si no són qüestions tractades amb sensacionalisme o emergències. Però a la vegada és molt explicable per la situació actual de la cultura de la solidaritat amb el TM a Catalunya, en comparació amb els països d'Europa que porten molts anys d'experiència de cooperació i d'educació al desenvolupament. Entre nosaltres manca recolzament institucional a les organitzacions dedicades, no hi ha llei de cooperació ni estatut del cooperant, l'interès de les forces econòmiques, polítiques i socials no és suficient encara, l'educació al desenvolupament no està prou arrelada als plans de formació.

Recels generals davant de la pràctica de la cooperació

La pràctica de la cooperació rep en l'enquesta un recolzament suficient, pe-

rò que podem considerar excessivament discret si tenim en compte el poc que s'ha fet a Catalunya i a Espanya en aquest aspecte, tant el l'àmbit oficial com en el privat. Un 39,8 % es manifesta molt a favor d'ajudar el TM i un 49,7 % a favor, d'alguna manera, mentre que estan un xic en contra el 3,5 % i molt en contra el 1,5 %. Un 5,5 % es mostra despreocupat. Són proporcions semblants a les d'Europa. La proporció global d'Espanya és més alta: 61 % molt a favor, 31 % d'alguna manera a favor.

En el tema de la pràctica de la cooperació, el percentatge més alt de respostes el recullen les crítiques: que hi ha gent que s'aprofita de les ajudes i són els qui menys ho necessiten (86 %), que trobin solucions els qui manen en aquests països (83 %), que gran part de l'ajuda no arriba als veritables destinataris (82 %), que de vegades l'ajuda no serveix per a les necessitats reals de la gent (71 %). Aquestes respostes manifesten els recels i desconfiances molt generalitzades que hi ha en la gran majoria de ciutadans i que certament no fan justícia a la pràctica normal de la cooperació per al desenvolupament, i especialment a la cooperació de les ONG.

Igualment l'avaluació de l'ajuda podem considerar-la prou negativa. Un 11 % diu que l'ajuda té resultats negatius, un 36 % que té pocs resultats. I un 38 % valora com a molt positius els resultats de l'ajuda al TM. En aquest punt a Espanya només és un 26 % qui valora la cooperació com a molt positiva. En l'exposició dels motius sobre l'ajuda, a Catalunya un 47 % opina que hem d'ajudar al TM perquè els necessitem per a continuar el nostre desenvolupament. A Europa un 20 % expressa aquest criteri i a Espanya en general un 14,3 %. En canvi l'opinió que hem d'ajudar el TM senzillament perquè són pobres i neces-

(1) Els problemes del TM reben un 64 % de respostes.

siten ajuda recull un 25 % de respostes. A Europa un 49 % i a Espanya en general un 51 %. Es pot discutir si les respostes catalanes són més egoistes, més realistes o equivalents des d'una forma més concreta i pràctica d'enfocar les coses, com pot veure's en la manera positiva de valorar la pràctica de la cooperació. Pot ser que una barreja d'elements positius i negatius, difícils de desitjar, sigui la interpretació més justa.

Tasca actual davant de les dificultats

Els punts tractats fins ara ens fan veure com és de difícil la tasca de solidaritat i de cooperació amb el TM. La llunyania i el distanciament en relació a la gent del TM, el fatalisme de la dominació establerta, les deficiències en la cultura de la solidaritat i els recels generals sobre la pràctica de la cooperació fan molt dura la tasca actual. Encara més, si com comenten els autors de l'estudi que estem analitzant, resulta que en les reunions i enquestes s'aprecia una gran seguretat en les pròpies opinions, que es tenen les idees molt definides, que es rebutgen els qüestionaments i no se sent la necessitat de més informació i aprofundiment. Els mateixos autors de l'estudi insinuen que, a través de les opinions sobre els temes del TM, cada u vol justificar la pròpia conducta personal i de grup en matèries econòmiques, professionals, socials...

Llavors ens pot semblar que només queda lloc per a una certa caritat que es dirigeixi purament al sentiment, per alleugerir el sofriment de nens i malalts, o socórrer els afectats per alguna emergència, accident o catàstrofe, però no per a una cooperació al desenvolupament del TM de forma constant i progressiva.

Hi ha, però, en la mateixa enquesta uns punts molt favorables a mantenir i augmentar la tasca de la cooperació i educació al desenvolupament. Un 47 % està disposat a dedicar part del temps a ajudar en alguna activitat a favor del

TM i un 48 % a donar diners (tercer lloc en donar temps i últim en donar diners entre 10 comunitats autònomes). Entre un 92 % i 82 % creuen que cal sensibilitzar la població, que els poders públics han de contribuir-hi, que s'ha de mentalitzar els polítics i els governants, que les organitzacions han d'intensificar la informació i les campanyes, que l'Església ha de tractar aquests problemes. És també molt important que un 80 % opini que aquest tema s'ha d'incloure en els programes d'EGB.

La tasca actual ha d'aplicar-se a un esforç constant d'informació i educació al desenvolupament que incideixi en les predisposicions del nostre poble. S'han de desfer les distàncies i fer més propers i comprensibles els pobles del TM amb la seva cultura, vitalitat, història, esforç de ser poble. No ens hauria de costar, com a poble petit i de difícil història, preferir la solidaritat amb els pobles del TM a l'imperialisme o distanciament.

S'han de satisfer els interrogants que moltes vegades té la gent entorn de la solidaritat i la cooperació: necessiten ajuda o s'arrepengen en l'ajuda? són responsables o no de la situació que pateixen? són competents les organitzacions i persones que es dediquen a la cooperació? pot haver-hi confiança en l'administració de l'ajuda? com es combaten les corrupcions? quin profit ens portarà a nosaltres la cooperació? com hi ha interdependència entre el Nord i el Sud?

Josep Hortet

*CIDOB. Agència de cooperació
Barcelona, novembre 1988*

L'ASSEMBLEA GENERAL DE L'O.N.U. RECONeix L'EXISTÈNCIA DE L'ESTAT PALESTÍ

PALESTINA

En el breu espai de temps d'un mes s'han desenvolupat en un dels més greus conflictes regionals del món, un seguit d'aconteixements que donen un gir important en l'esdevenir polític de l'Orient Mig, des de la reunió del Consell Nacional Palestí en la que es decidí proclamar un estat Palestí independent, el reconeixement per part de El Caire malgrat l'oposició d'Israel, l'aniversari primer de l'Intifada als territoris de Cisjordania, la compareixença de Yasser Arafat a l'Assemblea General de l'O.N.U. amb el reconeixement per part d'aquesta de l'estat palestí, i els primer contactes diplomàtics entre l'O.L.P. i els Estats Units.

El quinze de desembre l'assemblea general de l'ONU aprovava per una àmplia majoria la resolució per la qual per primera vegada es reconeix l'existència de l'estat palestí, el darrer quinze de novembre finalitzava la sessió extraordinària del Consell Nacional Palestí en la que es feia la declaració d'un estat nacional palestí independent; s'ha avançat més en un mes que en la llarga trajectòria que ha seguit un dels conflictes polítics més perillosos des de l'any 1947, el 29 de novembre en el qual l'ONU decidia per 33 vots contra 13 la partició de Palestina; d'aquella data ençà han passat quaranta anys.

El reconeixement de Palestina per part de l'ONU és un fet de gran transcendència històrica pel que comporta en relació a l'entramat polític que gira al voltant seu, no sols ha estat aquest fet el que fa avançar cap un futur menys conflictiu; la mateixa assemblea advoca per la celebració d'una conferència internacional per a la pau a l'Orient mitjà en la qual hi participin totes les parts implicades; per descomptat l'OLP, que segons una de les cinc resolucions aprovades per l'assemblea general, a partir d'ara s'emprarà la denominació de Palestina per anomenar-la, i els cinc membres permanents del Consell de Seguretat de l'ONU.

Aquest reconeixement solament tingué dos vots en contra: els Estats Units i Israel; pel que fa a les abstencions varen ser trenta-sis en les quals hi estaven incloses les dels països de la Co-

munitat Econòmica Europea. L'acord adoptat de canvi de denominació dóna la identitat a l'estat que fou proclamat en el darrer Consell Nacional Palestí. De les cinc resolucions, Grècia i Espanya varen votar afirmativament les quatre primeres amb la qual cosa es varen demarcar de la posició dels altres països comunitaris que sols varen recolzar la que es referia a la convocatòria d'una conferència internacional i la col·locació dels territoris ocupats sota la tutela de les Nacions Unides; en la resolució que significava reconèixer a l'estat palestí, la postura dels dotze membres de la comunitat va ésser l'abstenció.

El dia abans Yasser Arafat explicava davant de l'assemblea general les decisions preses en la reunió d'Alger: la condemna del terrorisme, l'acceptació de les resolucions 242 i 338 de les Nacions Unides, preses com a base per donar solució al problema palestí dins d'una conferència internacional, i la decisió de reconèixer l'estat d'Israel.

És evident que les posicions preses per l'OLP darrerament, estan fent el camí més planer als objectius a conquerir; no solament hi han influït aquestes noves positures sinó també de retruc l'actitud poc política per part dels Estats Units en crear problemes al líder Arafat per impedir la seva presència a Nova York, l'acció que no ha estat gens ben vista per la resta de països que ha hagut de traslladar-se a Ginebra. No és prudent minimitzar la importància que té aquesta poca disposició per part dels

Estats Units i Israel envers el conflicte, però el que sí és evident és que malgrat les incidències, l'OLP va guanyant més acollença. I ho és també perquè en aquests moments la política practicada per Arafat està cada vegada més a prop de les solucions de diàleg i de moderació coincidint per tant amb l'actual posició de les nacions àrabs que es troben ara en un procés més tendent a la unitat. És per això que fins i tot Egipte que ha estat coaccionat per Israel amb l'amenaça que una actitud d'aquest tipus seria una violació de l'esperit dels acords de Camp David, ha decidit reconèixer l'estat palestí, la qual cosa han fet tots els països de la Lliga Arab a excepció del Líban, Somàlia i Oman.

Són tota aquesta sèrie d'esdeveniments que, probablement, malgrat les declaracions dels Estats Units unint-se a la política d'Israel en els primers moments de l'assemblea, li hagin fet veure la necessitat d'obrir-se al diàleg per tal de preservar els grans interessos que hi té en la regió i s'hagi decidit a tenir els primers contactes oficials amb l'OLP desbloquejant una situació cada vegada més improrrogable.

El Consell Nacional Palestí

El darrer Consell Nacional Palestí celebrat a l'Alger ha tingut una transcendència històrica encara difícil d'avaluar però el que sí és real és que s'obre una nova etapa en el conflicte entre l'OLP

RELACIONS INTERNACIONALS

i Israel; els assumptes tractats se centraren principalment en la rebel·lió popular dels territoris ocupats «Intifada»; com donar-li continuïtat a aquesta actitud que justament ara compleix un any i que entre d'altres fites ha produït un canvi radical de les estructures socials del poble palestí, donant un nou valor al paper desenvolupat pels joves i les dones: els primers, els qui iniciaren aquest moviment espontani han modificat l'estructura del nucli familiar mantinguda fins ara, i la dona en aquests moments ha aconseguit la igualtat de drets convertint-se en un element importantíssim en el terreny de la lluita amb la seva activitat, com dins el de l'economia, amb el rebuig dels productes israelians i per tant practicant una política d'autosuficiència; pel que fa a les clares diferenciacions establertes entre el medi rural i la ciutat es pot dir que amb el desenvolupament de l'aixecament han desaparegut: en aquests moments el camperol actua pel seu compte sense dependre de l'home de la ciutat; s'ha arribat a aconseguir perdre la por fins ara manifesta i això ha ajudat a formar el sentiment nacional i sobretot, com dèiem anteriorment, a donar cos a una societat més d'acord amb les idees actuals. També preocupà a l'assemblea la victòria del Likud a Israel i dels republicans als Estats Units pel que podria facilitar l'augment de les mesures repressives envers els territoris ocupats especialment en el sud del Líban. El Consell va donar el seu recolzament per unanimitat a l'aixecament popular avaluant tots els aspectes positius que se'n treien dels resultats fins ara constatats. En la carta política final del Consell Nacional Palestí destaquen tres punts fonamentals que varen ser debatuts: la declaració d'un estat palestí independent, la qüestió de la confederació amb Jordània i el reconeixement de la resolució 242 de les Nacions Unides. En el primer es decidí per unanimitat declarar la independència, i pel que correspon a la formació d'un govern en l'exili es va arribar a l'acord que fos el comitè executiu i el consell central de l'OLP els responsables de la seva composició quan convingui, segons es vagin desenvolupant els esdeveniments. També es va aconseguir la unanimitat pel que fa al tema de la confederació amb Jordània en el que es refereix a continuar tenint unes relacions de privilegi envers aquest país. El debat es concretà en dues preses de posició, per una part la sostinguda per Arafat que proposava que la confederació tingués lloc des d'aquell precís moment i la que sostingueren el Front Popular per l'Alliberament de Palestina (FPLP) al front del qual hi és George Habache, el Front Democràtic per l'Alliberament de Pales-

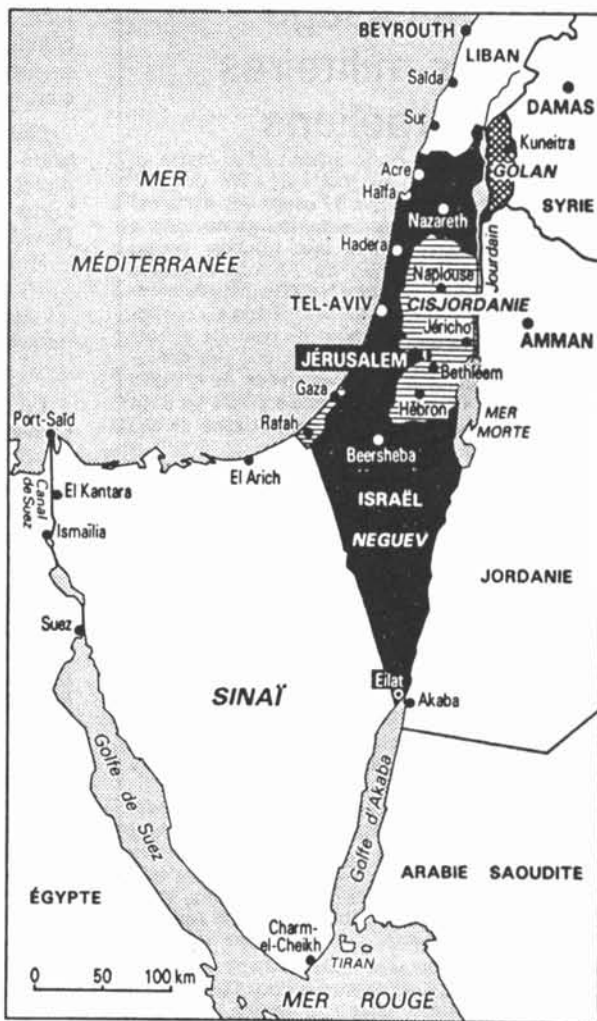
tina la Lluita Popular de Palestina (FLPP), el partit que opinaven que era un tema que hauria de tractar-se quan es procedís Comunista de Palestina (PCP) i el Front de la Lluita Popular de Palestina (FLPP) a la construcció de l'Estat Palestí independent; fou aquesta proposta la que prosperà en el si de la reunió.

Les divergències més clares i fins i tot difícils de superar es concretaren en el reconeixement de la resolució 242 de les Nacions Unides que per una banda accepta implícitament l'estat jueu d'Israel i per altra tracta el problema palestí com una simple qüestió de refugiats; es donaren diverses posicions enfront del tema: primer, per part del mateix Arafat el qual admetia la resolució tal com va ésser feta. L'acceptació de la resolució,

afegint-hi, oerò la ratificació del dret del poble palestí a l'autodeterminació era la postura que plantejaven el Partit Comunista i el Front Democràtic, i per fi una darrera tendència que consistia en refusar de ple la resolució ja que considerava que era una concessió gratuïta tant als Estats Units com a Israel, que estava recolzada pel Front Popular d'Alliberament. El debat es duagué a terme amb un resultat de vots de 253 a favor, 46 en contra i 10 abstencions. Per a la resolució que es planteja des de la següent perspectiva es demana: la convocatòria d'una conferència internacional amb la participació de totes les bandes que estan interessades en l'assumpte incloent l'OLP sobre la base de les resolucions 242 i 338 que deuen reconèixer el dret del poble palestí a l'autodeterminació.

convertint-se en un element importantíssim en el terreny de la lluita amb la seva activitat, com dins el de l'economia, amb el rebuig dels productes israelians i per tant practicant una política d'autosuficiència; pel que fa a les clares diferenciacions establertes entre el medi rural i la ciutat es pot dir que amb el desenvolupament de l'aixecament han desaparegut: en aquests moments el camperol actua pel seu compte sense dependre de l'home de la ciutat; s'ha arribat a aconseguir perdre la por fins ara manifesta i això ha ajudat a formar el sentiment nacional i sobretot, com dèiem anteriorment, a donar cos a una societat més d'acord amb les idees actuals. També preocupà a l'assemblea la victòria del Likud a Israel i dels republicans als Estats Units pel que podria facilitar l'augment de les mesures repressives envers els territoris ocupats especialment en el sud del Líban. El Consell va donar el seu recolzament per unanimitat a l'aixecament popular avaluant tots els aspectes positius que se'n treien dels resultats fins ara constatats. En la carta política final del Consell Nacional Palestí destaquen tres punts fonamentals que varen ser debatuts: la declaració d'un estat palestí independent, la qüestió de la confederació amb Jordània i el reconeixement de la resolució 242 de les Nacions Unides. En el primer es decidí per unanimitat declarar la independència, i pel que correspon a la formació d'un govern en l'exili es va arribar a l'acord que fos el comitè executiu i el consell central de l'OLP els responsables de la seva composició quan convingui, segons es vagin desenvolupant els esdeveniments. També es va aconseguir la unanimitat pel que fa al tema de la confederació amb Jordània en el que es refereix a continuar tenint unes relacions de privilegi envers aquest país. El debat es concretà en dues preses de posició, per una part la sostinguda per Arafat que proposava que la confederació tingués lloc des d'aquell precís moment i la que sostingueren el Front Popular per l'Alliberament de Palestina (FPLP) al front del qual hi és George Habache, el Front Democràtic per l'Alliberament de Pales-

Israel i els territoris ocupats

1988
*Israël
aujourd'hui
avec les
territoires
occupés*

Una nova situació

Un gran nombre de països ha reconegut l'estat palestí; alguns d'ells tan significatius com són la República Popular Xinesa i la Unió Soviètica. L'actitud positiva per part de l'ONU envers el problema, el primer contacte oficial entre els Estats Units i l'OLP no deixen net de perills l'horitzó: per una banda la resposta d'Israel a l'actitud iniciada pel seu gran aliat ha estat negativa: el primer ministre Isaac Xamir qualificava l'acció de terrible, difícil i dolorosa i que constituïa una prova seriosa per l'aliança entre els dos països; al mateix temps han coincidit significativament tots aquests esdeveniments amb una revifalla de la violència als territoris ocupats on s'han desenvolupat les accions més greus després d'un any d'Intifada amb un augment del nombre de morts palestins. Paral·lelament segueix l'acció diplomàtica d'en Yasser Arafat en uns moments que dins del consell nacional palestí sembla que hi ha una actitud favorable a la solució pacífica dels problemes, encara que l'acció d'Israel pot crear evidentment crear problemes dins de l'OLP per afavorir els seus arguments, i fins i tot imputar accions terroristes als contraris. A Israel després de les darreres eleccions no s'ha aclarit el panorama polític el suficient pel que fa a la formació d'un gabinet d'unitat nacional amb la participació del Partit Laborista contra l'intent de formalitzar l'aliança del Likud amb els anomenats Haredi —Partits Religiosos— la qual cosa radicalitzaria encara més la política d'Israel ■

Enric Crusat i de Abaria

PALESTINA 88

No hi ha dubte que el 1988 ha estat un any important per a l'evolució del conflicte a l'Orient Mitjà, particularment en l'aspecte més específic de la confrontació entre Israel i l'OAP, constant de fa dècades, derivada de les condicions en què va néixer l'Estat d'Israel. Només que prenguem la dècada dels vuitanta com a referència, veurem com aquest conflicte ha seguit una evolució feta de paradoxes, per arribar a una situació sense precedents. Al juny de 1982, el govern Likud dirigit per Begin i Sharon, creient-se al cim de la seva força, invadeix el Líban fins arribar a Beirut, per trobar-se en pocs mesos, que tot el projecte s'ensorrava trepitósament, fracassa la temptativa d'instalar un govern cristià incondicional d'Israel (amb l'assassinat de Bechir Gemayel); es demostra molt aviat que no es pot tractar de la qüestió libanesa sense Síria, sense Assad; i la sortida de l'OAP de Beirut, de Sabra i Xatila (al setembre de 1982) fins a les guerres entre milícies musulmanes (de 1983 fins qui sap quan), havia obert una caixa de trons, amb la proliferació de grups pro-iranians com els

Hezbollah, sense poder impedir noves accions contra Israel des del sud del Líban. És a dir, a desembre de 1988, per Israel, la qüestió libanesa és on era al 1982, si no pitjor. Arafat, per la seva banda, derrotat i expulsat de Beirut al 1982 i de Trípoli al 1983, perseguit i amenaçat pel Mossad, pels agents siris, pel grup Abu Nidal, de desfeta en desfeta, gràcies a la intifada (iniciada espontàniament), ha capgirat la situació i ha demostrat varies coses: una, a Síria i Israel, que els palestins dels territoris ocupats només se senten representats per Arafat i només ell; dues, que de la suma de desfetes militars en pot sortir una victòria diplomàtica, com ha estat la creació de l'Estat palestí a l'exili, sense govern i sense territori; tercer, ha posat a Israel en una situació d'aïllament internacional sense precedents, accentuada pel seu propi apropament als Estats Units. A canvi, ha hagut de demostrar la maduresa de reconèixer Israel, negociar amb els Estats Units, apropar-se a la CEE, i, sobretot, condemnar sense cap ambigüitat tota forma de terrorisme ■

Pere Vilanova

Una nova situació

Un gran nombre de països ha reconegut l'estat palestí; alguns d'ells tan significatius com són la República Popular Xinesa i la Unió Soviètica. L'actitud positiva per part de l'ONU envers el problema, el primer contacte oficial entre els Estats Units i l'OLP no deixen net de perills l'horitzó: per una banda la resposta d'Israel a l'actitud iniciada pel seu gran aliat ha estat negativa: el primer ministre Isaac Xamir qualificava l'acció de terrible, difícil i dolorosa i que constituïa una prova seriosa per l'aliança entre els dos països; al mateix temps han coincidit significativament tots aquests esdeveniments amb una revifalla de la violència als territoris ocupats on s'han desenvolupat les accions més greus després d'un any d'Intifada amb un augment del nombre de morts palestins. Paral·lelament segueix l'acció diplomàtica d'en Yasser Arafat en uns moments que dins del consell nacional palestí sembla que hi ha una actitud favorable a la solució pacífica dels problemes, encara que l'acció d'Israel pot crear evidentment crear problemes dins de l'OLP per afavorir els seus arguments, i fins i tot imputar accions terroristes als contraris. A Israel després de les darreres eleccions no s'ha aclarit el panorama polític el suficient pel que fa a la formació d'un gabinet d'unitat nacional amb la participació del Partit Laborista contra l'intent de formalitzar l'aliança del Likud amb els anomenats Haredi —Partits Religiosos— la qual cosa radicalitzaria encara més la política d'Israel ■

Enric Crusat i de Abaria

PALESTINA 88

No hi ha dubte que el 1988 ha estat un any important per a l'evolució del conflicte a l'Orient Mitjà, particularment en l'aspecte més específic de la confrontació entre Israel i l'OAP, constant de fa dècades, derivada de les condicions en què va néixer l'Estat d'Israel. Només que prenguem la dècada dels vuitanta com a referència, veurem com aquest conflicte ha seguit una evolució feta de paradoxes, per arribar a una situació sense precedents. Al juny de 1982, el govern Likud dirigit per Begin i Sharon, creient-se al cim de la seva força, invadeix el Líban fins arribar a Beirut, per trobar-se en pocs mesos, que tot el projecte s'ensorrava trepitósament, fracassa la temptativa d'instalar un govern cristià incondicional d'Israel (amb l'assassinat de Bechir Gemayel); es demostra molt aviat que no es pot tractar de la qüestió libanesa sense Síria, sense Assad; i la sortida de l'OAP de Beirut, de Sabra i Xatila (al setembre de 1982) fins a les guerres entre milícies musulmanes (de 1983 fins qui sap quan), havia obert una caixa de trons, amb la proliferació de grups pro-iranians com els

Hezbollah, sense poder impedir noves accions contra Israel des del sud del Líban. És a dir, a desembre de 1988, per Israel, la qüestió libanesa és on era al 1982, si no pitjor. Arafat, per la seva banda, derrotat i expulsat de Beirut al 1982 i de Trípoli al 1983, perseguit i amenaçat pel Mossad, pels agents siris, pel grup Abu Nidal, de desfeta en desfeta, gràcies a la intifada (iniciada espontàniament), ha capgirat la situació i ha demostrat varies coses: una, a Síria i Israel, que els palestins dels territoris ocupats només se senten representats per Arafat i només ell; dues, que de la suma de desfetes militars en pot sortir una victòria diplomàtica, com ha estat la creació de l'Estat palestí a l'exili, sense govern i sense territori; tercer, ha posat a Israel en una situació d'aïllament internacional sense precedents, accentuada pel seu propi apropament als Estats Units. A canvi, ha hagut de demostrar la maduresa de reconèixer Israel, negociar amb els Estats Units, apropar-se a la CEE, i, sobretot, condemnar sense cap ambigüitat tota forma de terrorisme ■

Pere Vilanova

Entrevista a Luís Yáñez-Barnuevo,
Secretari d'Estat per la cooperació internacional
i per Iberoamèrica

L'ESTAT DESTINA 65.000 MILIONS PER AJUDA OFICIAL AL DESENVOLUPAMENT

—Sr. Secretario de Estado para la Cooperación, ¿cuáles son los cambios efectuados recientemente en su Secretaría de Estado, a qué cargos y/o personas repercuten y con qué finalidad se han realizado?

—La reestructuración de la Secretaría de Estado para la Cooperación Internacional y para Iberoamérica (SECIPI) respondió a un largo proceso de estudio y análisis a partir de dos hechos básicos: la evolución de su propia estructura desde que fuera creada, en agosto de 1985, y la consideración de la experiencia que han ido acumulando otros países avanzados durante más de treinta años en materia de Cooperación al Desarrollo.

Entre las razones que aconsejaron reestructurar la SECIPI, en todo caso promoviendo un criterio de modernidad, de eficacia y de homologación con los países de nuestro entorno, hay varios datos:

— La política del Gobierno —fue subrayado por el Presidente González en su discurso de investidura— pretende incrementar sustancialmente la Cooperación española al Desarrollo y, como dice textualmente el Decreto aprobado el pasado 11 de noviembre por el Consejo de Ministros, "en especial la Cooperación con Iberoamérica".

— La Ayuda Oficial al Desarrollo española ha pasado de 20.000 a 64.700 millones de pesetas desde 1985 (año en que fue creada la SECIPI) hasta la fecha.

— La SECIPI debe desarrollar un papel importante en la gestión de los 2.000 millones de ecus (el ecu equivale a algo menos de 140 pesetas) anuales de la cooperación comunitaria para, entre otras cosas, asegurar los retornos correspondientes a la economía española.

— Por último, el presupuesto de la Secretaría de Estado para la Cooperación Internacional y para Iberoamérica, que era de 8.400 millones de pesetas en 1985, se situará el año que viene en 17.000, lo que supone un crecimiento superior al 100 por 100.

La reestructuración de la Secretaría de Estado consiste, básicamente, en asegurar el rendimiento de las unidades

que dependen de ella, para lo cual, entre otras cosas, se agrupan el Instituto de Cooperación Iberoamericana y el Instituto Hispano-Árabe de Cultura (convertido en Instituto de Cooperación con el Mundo Árabe) en un organismo autónomo que se llamará Agencia Española de Cooperación Internacional (AECI).

La Agencia contará además, con una tercera unidad: el Instituto de Cooperación para el Desarrollo, que se encargará de la cooperación con los demás países en vías de desarrollo.

—¿Cuánto se gastará el Estado español en Cooperación Internacional para países en vías de desarrollo durante el ejercicio de 1989?

— El Estado español destinará en 1989 64.700 millones de pesetas a Ayuda Oficial al Desarrollo (AOD). Esta cantidad representa el 0,15% de nuestro Producto Interior Bruto y nos acerca al objetivo del 0,35% que pretende el Gobierno para 1992, lo que equivale al gasto medio de los países del Comité de Ayuda al Desarrollo (OCDE).

— ¿Cuáles son los ejes principales que definen la política del Gobierno socialista para distribuir el presupuesto asignado a la partida de Cooperación Internacional?

— Hay que contar con que España disfruta de un sistema democrático socialmente avanzado. Por ello, da prioridad, dentro de su Ayuda al Desarrollo, no sólo a las necesidades básicas y al crecimiento económico, sino también a la redistribución de la renta, la justicia social, la extensión cultural y el desarrollo institucional.

La Cooperación no debe ser, en ningún caso, vía para la injerencia en los asuntos internos de otro Estado. Los Países en Vías de Desarrollo (PVD) tienen derecho a elegir su propio tipo de desarrollo y preservar su modo de ser.

La Cooperación debe establecerse de forma que resulte beneficiosa para todos los participantes, aun cuando el esfuerzo realizado por cada socio dependerá de su capacidad y grado de desarrollo.

Los recursos dedicados a la Cooperación al Desarrollo no son restados al crecimiento de nuestra economía. Por

el contrario, la Cooperación puede y debe contribuir directamente a ese crecimiento y a la creación de empleo. Los Países en Vías de Desarrollo constituyen un mundo independiente cuya dinámica de avance en Cooperación es imprescindible para asegurar el propio crecimiento.

— ¿Cuáles son las grandes áreas receptoras de la Cooperación institucional española en el mundo?

— Consideramos como principal y prioritario punto de destino de la Cooperación española al continente iberoamericano, en especial Centroamérica y los países andinos. También estimamos como siguientes regiones de interés los países vecinos del Magreb y los lusófonos de África. Hay que hacer especial hincapié en nuestra tradicional vinculación con Guinea Ecuatorial, ex colonia española hacia la cual se mantienen, de cara al año próximo, los recursos humanos y materiales que hemos venido enviando.

— Los proyectos más importantes concernientes a la Cooperación internacional dirigida a los países más pobres están fundamentalmente encaminados a Latinoamérica. ¿Por qué?

— La vinculación histórica y cultural, así como las especiales relaciones de nuestro país con Iberoamérica, convierten a estos pueblos en los primeros receptores de la ayuda y Cooperación españolas.

Incluso con los países que no tengan un alto grado de prioridad se mantendrá un nivel mínimo de cooperación acorde con el sentido de las relaciones España-Iberoamérica, en especial cuando nos encontramos a cuatro años vista de la conmemoración del Quinto Centenario del Descubrimiento de América.

— ¿Qué opinión merece a esta Secretaría de Estado el continente africano y su realidad actual?

— En el continente africano hay que distinguir dos zonas muy diferenciadas y con problemáticas lógicamente distintas: el Norte de África y el África Subsahariana.

Ambas, por distintas razones, son altamente prioritarias para España.

Por lo que se refiere al Norte de África, es evidente que su vecindad, especialmente el Magreb, y la consecuente importancia para España de su estabilidad, así como los lazos históricos y culturales que nos unen, son factores más que suficientes para aconsejar una estrecha relación en el campo de la cooperación.

En cuanto al África Subsahariana, es de todas luces evidente que se trata, en el momento actual, de la zona más deprimida y con problemas de pobreza y hambre más agudos. Estas razones deben impulsar a una mayor presencia española en este subcontinente, del que, salvando el caso de Guinea Ecuatorial, nuestro país ha estado tradicionalmente ausente. Por otro lado, nuestra incorporación a la Comunidad Europea nos ha convertido en miembros de su entramado de relaciones con el Tercer Mundo, y de forma muy específica con África, a través de los mecanismos del Convenio de Lomé. Estamos obligados, tanto por razones éticas como de práctica política, a incrementar sustancialmente nuestra presencia y nuestra cooperación con esta región. Dadas sus dimensiones y el volumen de sus necesidades en relación con los recursos de los que España puede disponer, resulta necesario concluir en la imposibilidad de canalizar ayuda a todos los países. Por tanto, debemos seleccionar aquellos en los que la cooperación española pueda ofrecer una ventaja comparativa.

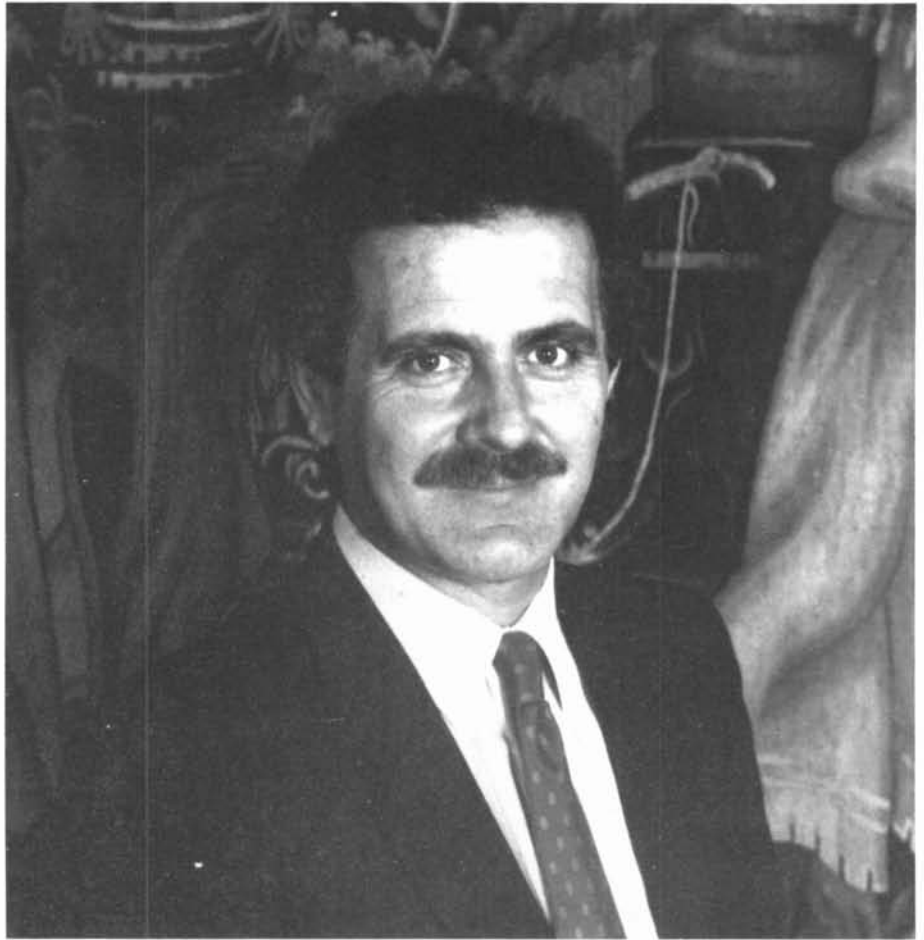
De forma general puede decirse que la mayoría de las tensiones y de los conflictos potenciales en el continente africano han mejorado a lo largo del año 1988. No obstante, desde la óptica de esta Secretaría de Estado de Cooperación, resulta evidente que un futuro de paz y estabilidad en África sólo será posible si se atajan los dramáticos problemas de pobreza actualmente existentes y si se asegura un proceso de desarrollo sostenido y autosuficiente.

— **¿Qué objetivos se pretenden conseguir con la EXPO-92 de Sevilla?**

— La EXPO de Sevilla constituye lo que alguna vez he llamado el «programa estrella del Quinto Centenario del Descubrimiento de América». Es un gran acontecimiento universal en el que debemos destacar la representación de la Comunidad Iberoamericana justo cuando se cumple ese medio milenio del encuentro de dos mundos.

Para la historia significaría un símbolo de la España moderna; un símbolo que debemos unir a la celebración de los Juegos Olímpicos en Barcelona, la capitalidad cultural de Madrid, el Mercado Común Europeo y otros acontecimientos de 1992.

Para Sevilla, en concreto, para Andalucía y para el resto de España se trata

Luis Yáñez

de una oportunidad histórica para mejorar la infraestructura, los servicios y la oferta económica, turística y cultural de la propia ciudad de Sevilla, de su región y del país en su conjunto.

— **¿Cuáles son las líneas o planes de trabajo del Gobierno español en temas de Cooperación en el momento que España ostenta la presidencia de la comunidad?**

— Los planes de Cooperación, por la propia naturaleza del desarrollo, deben establecerse y ejecutarse en una dimensión temporal amplia y, por tanto, con unas perspectivas de medio y de largo plazo. La presidencia de la Comunidad Europea es de un solo semestre y, por tanto, no representa sino un momento relativamente breve de la realización de los planes de Cooperación y de la puesta en práctica de las líneas directrices marcadas, en su momento, por el Gobierno.

No obstante, es cierto que la presidencia de la Comunidad ofrece unas posibilidades óptimas para marcar avances no siempre muy llamativos, pero que pueden ser importantes desde un punto de vista cualitativo.

Indudablemente, considerando la prioridad que para la política exterior española y para la Cooperación tiene Iberoamérica, durante nuestra presidencia

se reforzarán las actividades de la Comunidad en relación con América Latina. Dar un nuevo impulso a estas relaciones implica, por un lado, una serie de iniciativas que España impulsará dentro de la Comunidad, pero también reforzar nuestros programas bilaterales que, indudablemente, han de jugar como efecto demostración.

Por otro lado, durante la presidencia española tendrá lugar la parte sustancial de las negociaciones entre la Comunidad y los 66 países de África, Caribe y Pacífico integrados en el Convenio de Lomé. Ello quiere decir que nuestro país tendrá que asumir el peso de estas negociaciones, jugando a la vez un papel moderador e impulsor. En relación con esta cuestión, hay que subrayar las candidaturas de República Dominicana y Haití para ingresar en el sistema de Lomé, candidaturas que, evidentemente, España ha respaldado desde el primer momento y que impulsará desde la presidencia. Finalmente, como en el caso de América Latina, el prestigio de la presidencia y el protagonismo que confiere no dejarán de obligar a profundizar también nuestra cooperación bilateral con el África Subsahariana ■

Ramon Roca i Ribó

IUGOSLÀVIA

UNA REPÚBLICA FEDERATIVA INCOMPLERTA

El 25 de novembre de 1988 el Parlament iugoslau va incloure les esmenes a la constitució de l'any 1974. Això permet una reforma de la constitució de Sèrbia que fa possible que aquesta república recuperi prerrogatives sobre la regió autònoma de Kosovo. Aquesta n'és una d'entre altres, puix que les esmenes modifiquen cent trenta cinc articles de la constitució i molts afectaran l'estructura econòmica, la propietat, la iniciativa privada, les inversions de capitals estrangers, i el sistema electoral. Aquestes modificacions han estat el resultat d'un compromís entre centralistes i federalistes enfrontats des de fa dos anys.

És poc probable que en un espai de temps tan curt, des del punt de vista històric, com el que transcorre des de l'alliberament de l'ocupació fins ara, quaranta tres anys, i seguint la política interna i externa practicada fins el moment, es pugui donar una solució als problemes i desacords provocats per segles de continuats enfrontaments. A Iugoslàvia hi ha un nord rici pròsper que té el paper de motor del desenvolupament econòmic del país però això sí d'un desenvolupament totalment dissemblant i per tant creador de més grans desigualtats; les repúbliques del sud segueixen sent pobres amb importants problemes d'atur i manca, en casos com el de Kosovo, del dret de formar part de la federació com a república i no com a regió autònoma de la República de Sèrbia i més quan la població albanesa a Kosovo representa el 90%.

A nivell econòmic es pot precisar que en els darrers mesos el salari mig de la federació era d'uns 430 mil dinars que representa, a causa de les profundes desigualtats, 370 mil dinars pel Kosovo i la Macedònia, i 747 mil dinars per l'Eslovènia; cal que s'estableixi la solidaritat entre les repúbliques, que es redistribueixi la riquesa, la cultura entre els diferents pobles. Iugoslàvia no es pot quedar en les formes d'una república federada i contradir-se amb l'acció; la constitució federal no té força per si mateixa, caldrà que aquest estat multinacional practiqui dins de les seves pròpies fronteres el que dimana de la seva pretesa ideologia: l'internacionalisme proletari encara que a través de la pròpia història del país s'ha vist que és una entre altres de les concepcions abandonades per córrer per altres camins. El problema no es redueix a qüestions

de caràcter ètnic: existeix una veritable lluita de classes ben evident, pobles empobrits faciliten mà d'obra barata a d'altres d'enriquits. La Llei d'autogestió obrera del 20 de Juliol de 1950 no és aliena a aquesta qüestió, l'anomenat socialisme autogestionari que es regeix pràcticament per les lleis de mercat, ha portat el país a una situació que col·loca Iugoslàvia en un dels llocs més alts pel que es fa a la inflació aquest any: prop del 200% i amb un deute exterior d'uns vint mil milions de dòlars.

Després de la mort d'en Tito l'hegemonisme de Sèrbia torna a ressorgir i a tenir influència; aquesta situació és motiu d'inquietud i recel en el mateix C.C. de la L.C.I. i en el govern federal; els objectius centralitzadors serbis no s'aturen en el sol fet de retallar l'autonomia a Kosovo i la Voivodina; Eslovènia i Croàcia, també se senten inquietes davant d'aquesta actitud i per tant es mostren contràries a la reforma constitucional i demanen a la direcció sèrbia que finalitzi la campanya que està duent a terme des de fa temps. La influència d'en Slobodan Milosevic no ha trascendit a les altres repúbliques, sols influeix en les masses sèrbies; en aquests moments personifica el nacionalisme serbi encara que dins de la seva república en els darrers dies ha aconseguit un poder considerable en la direcció de la regió autònoma de la Voivodina; en el Kosovo les seves pressions han servit per apartar a dirigents considerats nacionalistes albanesos i per tant "antisèrbis"; és aquest el llenguatge que s'utilitza darrerament per aquest personatge marcadament xovinista. Es practica el vell ardit de donar la culpa als altres dels mals que ells mateixos produeixen i, per tant les protestes i acusacions de

la direcció iugoslava creuen també fronteres i van dirigides a la República Socialista d'Albània acusant-la de promoure l'irredentisme albanès dirigit a crear la gran Albània i intervenir en els assumptes interns de Iugoslàvia. És clara la posició prudent davant d'aquests fets per part d'Albània que s'ha limitat a reclamar el respecte que la pròpia constitució reconeix als albanesos de Kosovo.

El Kosovo i Albània

La victòria de l'exèrcit d'alliberament nacional a Albània, el 28 de novembre de 1944, va donar al partit comunista albanès la possibilitat de tenir el poder sense necessitat de compartir-lo amb ningú més; això no vol dir que no existissin forces internes contràries a la política del poder constituït, unides en un bloc que seria considerat com a reaccionari. No seria aquest l'únic problema del partit comunista fins i tot lògic pel que pertany a un canvi de sistema polític i ideològic; n'aparegué un altre de més perillós a l'exterior: el partit comunista de Iugoslàvia el qual fins a la condemna de Tito per la Kominform, el juny del 1948, va fer sentir sobre Albània l'amenaça de la seva absorció per part del país veí. A finals del 1947 el partit comunista iugoslau va presentar un pla d'unió dels dos països sota la forma d'una federació que podria ampliar-se a Bulgària; és sobre aquesta base que es mostrà el moment més àlgid de l'apogeu de la influència iugoslava a Albània a través de Koçi Xoxe que féu practicar una política d'estreta col·laboració amb Belgrad. Al VIII ple del CC del partit comunista albanès es varen acceptar les principals tesis de Belgrad

malgrat haver-hi una línia d'orientació anti-iugoslava dins el partit; Iugoslàvia impulsa la integració econòmica dels dos països i també la creació d'un alt comandament únic pels dos exèrcits sota el càrrec d'en Tito. Hi hagueren reticències dels dirigents del PCA; les quals pretengué ofegar Iugoslàvia amb l'excusa d'una amenaça d'atac de l'Albània per part de Grècia proposant enviar dues divisions a l'interior d'Albània.

Tot aquest procés d'intromissió dins de la política interior d'Albània va acabar amb la resolució de la Kominform; Enver Hoxha actuà ràpidament abans que els altres països de l'Est ho fessin i demanà la revisió dels tractats d'acord entre els dos països, després els anul·là repatrià tots els consellers i experts Iugoslavs i derogà les decisions preses en els plens II i VIII del CC del PCA; d'aquesta manera Albània se'n sortia de la tutela Iugoslava; en l'ordre intern, en el primer congrés del PCA es posava en ordre el partit i es feia el procés a la línia revisionista Iugoslava. Enver Hoxha va jugar un paper essencial per desarticlar les pretensions anexionistes del govern Iugoslau que en certs moments aconseguí col·locar peons de la seva confiança en la direcció albanesa; són aquests els antecedents de l'etapa actual impossibles de deslligar de l'actual situació.

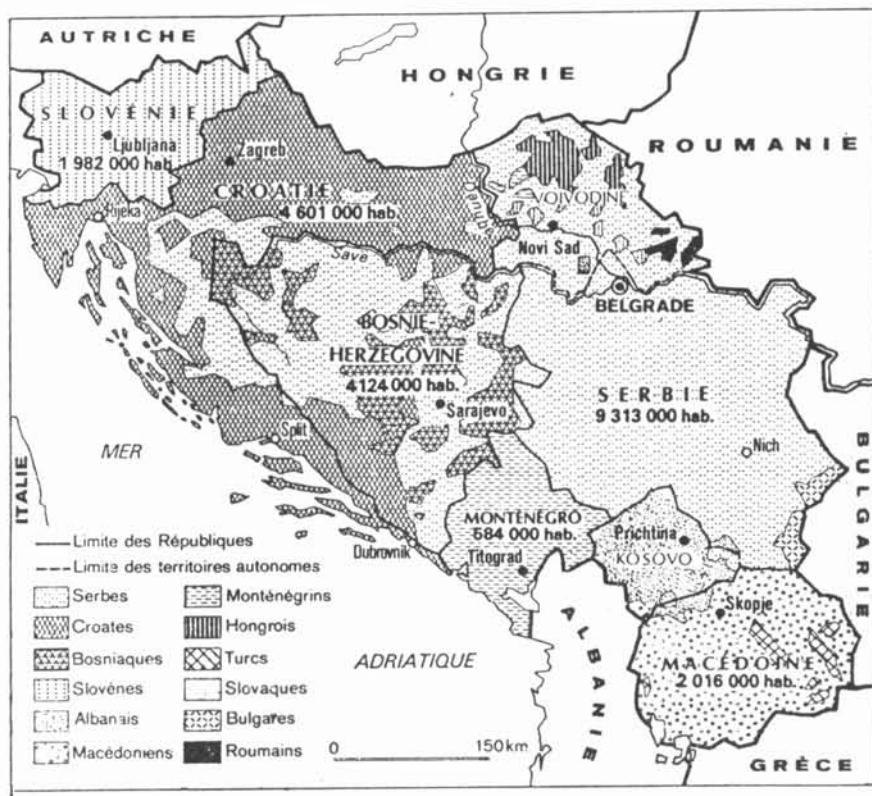
La problemàtica del Kosovo ja en el transcurs de la primera guerra mundial dona lloc, a conseqüència de la repressió i de la desnacionalització, a una emigració preferentment a Turquia. Serà pel Tractat de París de 1918, en el qual es reconeix el regne dels serbis, croates, i eslovens i a la vegada queden fixades les fronteres que es delimitaren a Londres l'any 1917 per a l'Albània, quan s'obre una nova etapa per al poble del Kosovo: la reforma agrària que priva de les terres a milers d'albanesos i reparteix les terres entre serbis i montenegrins. El PCI deia en aquell temps que tots els pobles de Iugoslàvia tenien el dret a l'autodeterminació fins i tot a la separació; en el transcurs de la segona guerra mundial s'arriba a prometre la creació de la gran Albània unificant en un sol estat tots els territoris albanesos; en la V conferència nacional de Zagreb de l'octubre del 1940 es diu que la "Solució a la qüestió nacional a Kosovo pot ser assolida amb la formació de la República d'Obrers i Camperols de Kosovo"; no obstant aquests propòsits i la inqüestionable participació armada en la lluita per l'alliberament nacional de Iugoslàvia, l'any 1945 s'establia al Kosovo alliberat l'administració militar composta per divisions sèrbies, montenegrines i macedònies; més endavant fins i tot es pensa en fer el repartiment de Kosovo entre les repúbli-

ques de Montenegro, Sèrbia i Macedònia, opció que no prospera i queda en la decisió que s'incloués en la república de Sèrbia. En l'entrevista mantinguda per Tito i Enver Hoxha l'any 1946, el primer afirmaria que les regions habitades per albanesos pertanyien a Albània i li serien tornades però no en aquell moment perquè la reacció de la gran Sèrbia no ho acceptaria. És clar que han passat quaranta-tres anys i això no ha succeït, ben al contrari. El 1968 els albanesos de Kosovo varen tornar a plantejar els seus problemes amb motiu del debat de les esmenes a la constitució; les peticions no foren acceptades i varen esclatar manifestacions que reclamaven el reconeixement de l'estatus com a república, el dret a l'autodeterminació, el bilingüisme, el reconeixement de la bandera nacional i la fundació d'una Universitat albanesa; d'aquest seguit de reclamacions la que concerneix a la república autònoma no va ésser acceptada, encara que li van ésser concedides més atribucions

a Kosovo com a regió autònoma; així sí sota la república Sèrbia; l'any 1981, gràcies a la pèrdua d'influència de Sèrbia amb l'instauració del règim d'autogestió, permet un relatiu respir a la població de Kosovo, però en els mesos de Març i Abril de 1981 hi tornaren a haver grans manifestacions a Pristina i altres ciutats de la regió en protesta de les pèssimes condicions de vida: L'atur, la greu situació econòmica, en aquells moments les diferències econòmiques entre les diferents repúbliques eren importants.

Mite i realitat històrica

Existeien unes argumentacions de caràcter històric que s'enfronten al mite, tan corrent en la història dels pobles; el romanticisme nacionalista en la historiografia de principis del segle dinou en els Balcans i a l'Europa central va ésser un fenomen motivat en gran manera per l'embranchida nacionalista de

Iugoslàvia amb els límits de Repúbliques i territoris autònoms.

la burgesia, la qual arribava al poder i estava desitjosa de conquestes; cal afegir-hi en aquesta situació, el baix nivell de coneixements de les fonts i de les investigacions històriques en general i principalment en aquests indrets de l'orient europeu sotmesos al poder Otomà en els darrers segles.

Hi ha una clara elaboració de mites en la historiografia Sèrbia com és corrent en altres nacions, però en aquest cas es materialitzen, primerament en la identificació del Kosovo, durant el darrer segle, amb la vella Sèrbia. Cal tenir present la desfeta del príncep Lazar a la cèlebre batalla de Kosovo l'any 1389 davant dels turcs, acció que en el transcurs dels segles que seguiran animarà una certa voluntat de resurrecció nacional sèrbia i serà considerada aquesta data com la festa nacional de l'estat en la seva independència, encara que el principat durà fins la meitat del segle quinze. En aquesta segona meitat l'avanc dels turcs va fer caure en el seu poder la Bòsnia, l'Hercegovina, el Montenegro i a principis del segle setze part de la Dalmàcia, la Voivodina i la Eslovènia. Els estats formats en l'edat mitjana, els quals havien conegut un esforç econòmic i cultural important, desapareixeran sota la dominació estrangera. En segon lloc el concepte que es basa en el caràcter antic i etern serbi de la seva població, i per últim el paper del Kosovo com a cor històric de Sèrbia.

S'afegeixen tesis com les que afirmen que els albanesos foren un cos estrany que s'introduí a Kosovo sota la ègida otomana per tal d'annular la població sèrbia, sobre tot després de les dues emigracions massives dels serbis acabades les insurreccions dels anys 1690 i 1783 quan els turcs install·laren en el seu lloc poblacions islamitzades, pastors transhumants portats del nord d'Albània.

Enfront d'aquests arguments n'hi ha de contraris. El gran cadastre de Kosovo de l'any 1455 analitzat i publicat en la sèrie de l'Institut Oriental de Bòsnia i Hercegovina per part d'orientalistes bòsnics, mostra clarament que en aquella data sense haver començat encara el procés d'islamització massiva, l'element albanès està present de manera contínua com camperols, fins i tot en les zones més orientals de Kosovo, segons altres investigacions també a la Macedònia oriental, a Kratovo.

No es pot parlar d'una inundació massiva de la població albanesa des de les regions de l'interior cap a Kovoso; per raons demogràfiques, i pel fet que aquest moviment s'hauria reflectit en la documentació extraordinàriament minuciosa de l'administració turca. La població muntanyenca de l'Albània del nord actual que segons els registres turcs en

el segle quinze i setze no constava de més de dues mil cases, no estava en condicions de poblar les comarques de Kosovo on solsament el Sanjakad de Pristina i el de Dukagjin suposaven quasi vint-i-una mil cases.

També s'argumenta que el fet que els enclavaments serbis es trobin en el pla, i siguin inexistents en les zones muntanyenques és un clar testimoni de què els albanesos constituïen l'antiga població autòctona en retirada enfront els nous immigrants serbis. Pel que fa a l'argumentació de tipus lingüístic cal dir que s'han fet estudis que han assenyalat que en l'onomàstica antiga i medieval de la regió de Dardània de la qual formava part Kosovo, el caràcter fonètic demostra que són noms antics que els eslaus del sud han adoptat mitjançant la llengua albanesa, ja que en

aquests topònims es poden constatar els canvis fonètics que es realitzaren abans de la seva arribada al territori històric de la llengua albanesa.

Un dels focus de la formació dels albanesos i de l'albanès és precisament Dardània, on l'albanès es pogué desenvolupar com llengua formada en la seva unitat sense ésser influenciada en aquesta etapa per les parles eslaves que la rodejaven.

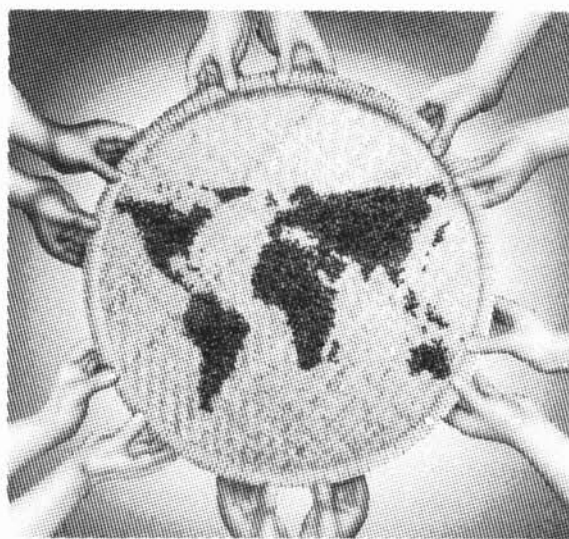
Aquests mites és clar que estan en profunda contradicció amb les anàlisis científiques històriques. Encara avui dia la història es contempla no com una possibilitat de treure'n lliçons per a corregir actituds errònies sinó com un suport per a justificar-les.

Enric Crusat i de Abaria

Manos Unidas

CAMPAÑA CONTRA EL HAMBRE

La solución está en compartir

Donativos:

Banco Español de Crédito, Vizcaya, Hispano Americano, Bilbao, Central, Popular Español, Santander, Cajas de Ahorros Confederadas, en todas sus sucursales, y en las 71 delegaciones de MANOS UNIDAS.

Comité Ejecutivo:

Barquillo, 38, 2.º - 28004 MADRID
Tel. (91) 410 75 00

Manos Unidas

CAMPAÑA CONTRA EL HAMBRE

Barquillo, 38 - 2.º - 28004 MADRID - Tel. (91) 410 75 00

Nombre

Dirección

Ciudad C.P.

Ruego me envíen más información sobre M.U.

PAKISTAN

Després d'onze anys de dictadura es van celebrar el propassat 16 de novembre eleccions generals al Pakistan. Prop de 44 milions d'electors eren convocats a les urnes per escollir 237 diputats. L'exigència, a última hora, del carnet d'identitat, per poder votar — en un país en què la majoria de les dones no el tenen — va situar l'abstenció al voltant del 50%.

Les dues principals forces polítiques que s'enfrontaven en aquests conicis eren el Partido Popular Paquistani (PPP), amb Benazir Bhutto com a candidat, i L'Alianza Islàmica Democràtica (IJI), el principal líder del qual era el governador de Punjab, Nowaz Sharif. Dos

fets han caracteritzat aquestes eleccions pakistaneses: l'èxit de Benazir Bhutto —una dona en un país islàmic— i el gran fracàs del partit al poder. Bhutto, tot i no aconseguir la majoria, obtingué 92 escons. En canvi, la seva principal força opositora, la IJI, aconseguí únicament 54 escons, només 14 damunt del grup format pels independents.

No deixa d'ésser curiós l'elecció d'una dona com a primer ministre en un país islàmic. Quant a les possibles recances davant la seva persona, Bhutto s'ha apressat a establir lligams amb l'exèrcit —no hi haurà venjances, digué— i a millorar les relacions amb l'Índia i la URSS.

ISRAEL

L'1 de novembre es van celebrar eleccions generals a Israel. Els partits religiosos han representat toda una sorpresa car amb els seus 18 escons poden desequilibrar l'empat entre el Likud (40 escons) i els laboristes (39 escons).

Isaac Shamir (Likud) ja manifestà des d'un inici la seva intenció de formar el govern amb els partits religiosos, deixant al marge els seus actuals aliats laboristes.

Simón Perez (Laborisme) no va gosar de formar govern amb els partits de l'esquerre, tot i tenir la majoria, perquè entre ells n'hi ha que no són sionistes. Els laboristes iniciaren les converses amb els partits religiosos però sembla difícil que aquests acceptin els punts de vista de Peres: territoris a canvi de pau i negociacions en el marc d'una conferència internacional.

Shamir s'ha trobat amb més dificultats de les que esperava: alguns partits religiosos, Shas i Degel Hatora, són propers a les tesis laboristes; d'altres, l'Agudat Israel, han formulat exigències religioses difícils d'acceptar pel Likud; i per últim, l'opinió pública és majoritàriament contrària a l'aliança amb els partits religiosos. Davant d'aquesta situació, Shamir s'ha vist obligat a iniciar les negociacions amb els laboristes qui de moment no han acceptat de prendre part en el govern.

ALGÈRIA

El 3 de novembre es va celebrar a l'Algèria el referèndum sobre la reforma de la constitució proposada per Chadli Benyedid. Aquesta convocatòria a les urnes es produïa després de l'anomenada revolta de la sèmola que provocà prop d'un miler de morts.

Benyadid pretenia amb la seva reforma crear la figura del primer ministre que fos responsable davant l'Assemblea. I d'una manera més subtil aconseguir l'autorització per limitar, amb mitjans institucionals, el poder de determinats grups del FLN.

La reforma, però, avançaria només si era clara la victòria del sí fonamentada en una alta participació (12'5% milions d'electors). Des d'aquesta perspectiva poden explicar-se les mesures liberalitzadores i de gràcia decretades per Benyedid després de la revolta d'octubre. El resultat del referèndum fou un clar sí a la reforma. La primera conseqüència ha estat el nomenament de Kasdi Herbah com a primer ministre. Aquest és un home que gaudeix de gran prestigi entre els militars i que tindrà com a principal missió la de completar les reformes promeses entre les quals no hi és el multipartidisme, sinó la conversió del FLN en una organització que reuneixi totes les tendències polítiques.

VENEÇUELA

El propassat 4 de desembre es van celebrar eleccions presidencials a Veneçuela. D'entre el conjunt de candidats que es presentaven a l'elecció, únicament dos tenien autèntiques possibilitats: Carlos Andrés Pérez, candidat de Acción Democrática (AD), i Eduardo Fernández, del Comité de Organización Política Electoral Independiente (COPEI). Aquests dos grans partits aglutinen prop del 90% de l'electorat i representen la ideologia socialdemòcrata (AD) i democristiana (COPEI).

Les urnes van donar com a guanyador a Carlos Andrés Pérez amb un 51'7% dels vots, enfront del 36'3% d'Eduardo Fernández. Com a dades

destacables: el resultat obtingut pel Movimiento al Socialismo (MAS), el qui ha doblat els escons (10%) i pretèn situar-se com a tercera força política en el futur.

La reelecció de Pérez ha estat possible gràcies al bon record deixat per la seva anterior presidència (1974-79), la qual coincidí amb la puja del preu del petroli i proporcionà a Veneçuela una època de prosperitat econòmica. No obstant, Pérez s'enfrontarà en l'actual presidència a una situació econòmica força diferent de l'anterior, amb un país que no ha sortit encara de la crisi i uns preus de petroli que no semblen haver d'apujar a mig termini.

CANADÀ

El 21 de novembre es van celebrar eleccions generals al Canadà. La polèmica causada per l'acord de lliure comerç amb els Estats Units esdevingué el centre dels debats i convertí, de fet, aquestes eleccions en un referèndum sobre l'esmentat acord. Dues postures antagòniques s'enfrontaven en aquests conicis: d'una banda el Partido Conservador i els sectors econòmics, els qui defensaven els avantatges de l'acord; i per una altra banda el Partido Liberal i Nueva Democracia que s'oposaven obertament. Els defensors de l'acord al·legaven que augmenta-

rien els intercanvis comercials amb els EEUU, cosa que era profitosa econòmicament pel país. Els detractors, pel contrari, afirmaven que la independència i la integritat cultural del Canadà es veuria amenaçada, a més d'expressar el seu temor per la continuïtat i qualitat de l'estat del benestar, motiu d'orgull pels canadencs.

El recurs al nacionalisme féu que durant el període electoral es temés la derrota del partit al govern. No obstant això, els canadencs van votar pensant més en la situació econòmica actual que en els possibles

problemes d'identitat futurs. La prosperitat econòmica proporcionà al primer ministre Brian Mulroney, candidat del partit conservador, el suport del 43% de l'electorat (171 escons). Per la seva part, els candidats dels partits contraris a l'acord amb els EEUU —John Turner, del Partit Liberal, i Ed Broandbent, de Nueva Democracia— obtingueren un 32% (82 escons) i un 20% (42 escons) respectivament. Amb aquest èxit de Mulroney, l'aplicació de l'acord comercial és gairebé segura. Queda únicament pendent de la ratificació canadenca.

LA CEE I EL SEU COMERÇ EXTERIOR

L'any 1985, els dotze països comunitaris (Espanya i Portugal ja comptaven tot i no ésser encara membres) efectuaven entre ells el 54% del seu comerç exterior mentre que el 1958 era només del 36%. Aquest increment dels intercanvis intracomunitaris es deu fonamentalment a la supressió dels drets d'aduanes i de les restriccions quantitatives dins el Mercat Comú. L'evolució d'aquest increment no ha estat homogeni des de l'inici de les comunitats. S'observa un període molt positiu entre els anys 1958 i 1972-73, moment en què disminueix el ritme de creixement dels intercanvis. Són diverses les causes d'aquest alentiment; podem destacar-ne algunes: encariment de les importacions de petroli, fre en la demanda arrel de la crisi econòmica i el manteniment de barreres que frenen el comerç.

La Comunitat, en conjunt, és un important agent econòmic internacional. El 1985 representava el 18'3% del comerç mundial enfront al 17'5% dels EEUU i el 7'5% del Japó.

No podem, tanmateix, deixar d'assenyalar un element econòmic determinant: la Comunitat depèn força del seu proveïment exterior. El 45% dels productes energètics i prop d'un 75% de les primeres matèries provenen de l'exterior. Per compensar aquestes importacions han de mantenir constant el flux de productes elaborats.

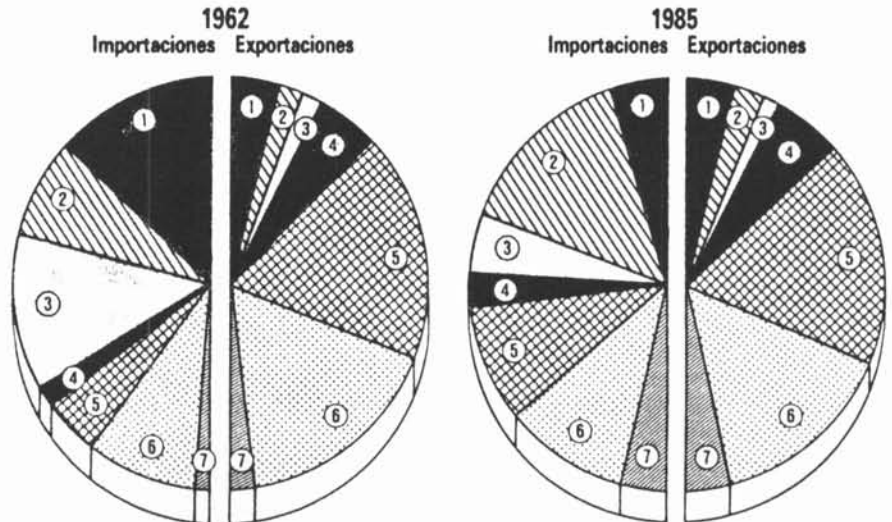
Àrees de comerç

Els intercanvis comercials de la Comunitat es realitzen majoritàriament amb els països industrialitzats. El percentatge és d'un 55% enfront d'un 36% amb els països del Tercer Món.

Els tres punts de referència per emprendre els intercanvis comercials entre la Comunitat i la resta dels països industrialitzats són: la Asociación Europea de Libre Cambio (EFTA), els EEUU i el Japó.

Els acords que suprimeixen els drets d'aduanas en els intercanvis entre la CEE i l'EFTA, han fet d'aquesta associació el principal soci comercial de la Comunitat. Els Estats Units i el Japó són els altres dos socis comercials importants, amb diferències entre ells. Amb els EEUU esclaten, de vegades, guerres comercials arrel de polítiques proteccionistes a amb dues bandes (sector agrari, calçat, acer). Quant al

Distribución del comercio exterior de la CEE por categorías de productos

	Importaciones				Exportaciones			
	Millones de ECUS		%		Millones de ECUS		%	
	1962	1985	1962	1985	1962	1985	1962	1985
① Alimentación, bebidas, tabacos	8 083	37 824	25,7	9,3	2 290	29 214	8,7	7,7
② Productos energéticos	4 954	120 185	15,7	29,6	978	18 575	3,7	4,9
③ Materias primas	8 296	41 623	26,3	10,3	992	8 931	3,8	2,4
④ Productos químicos	1 159	22 300	3,7	5,5	2 563	42 077	9,8	11,1
⑤ Maquinaria, material de transporte	3 062	76 513	9,7	18,9	9 869	138 624	37,6	36,6
⑥ Otros productos manufacturados	5 324	83 832	16,9	20,7	8 797	119 178	33,5	31,5
⑦ Varios	621	23 419	2,0	5,8	764	21 885	2,9	5,8

Japó, hi ha un gran desequilibri entre importacions i exportacions; de fet, la Comunitat exporta al Japó tres vegades menys del que importa.

Els intercanvis comercials amb els països de l'Est es mantenen en uns nivells molt baixos, per desota del 10% del comerç comunitari. El canvi de postura en el si del Comité de Asistencia Económica Mútua (CAME) i sobretot de la URSS, permet preveure un augment de les relacions comercials entre ambdós blocs.

El Tercer Món és, tradicionalment, un important proveïdor de fonts d'energia i primeres matèries de la CEE. Aquest fet ha impulsat la Comunitat a potenciar mecanismes que contrarrestin econòmicament el gran volum d'importacions. Cal destacar, dins d'aquest grup de països, el diferent comportament comercial dels exportadors de pe-

troli i de la resta. És obvi que el paper dels països de l'OPEP esdevingué més rellevant a partir del 1973 a causa de les variacions del preu del petroli. La forta davallada que ha sofert, però, el preu del barril en els anys 80 i les polítiques d'estalvi energètic han fet que els intercanvis amb l'OPEP, tot i ésser força importants, hagin perdut la rellevància que tenien.

Quant a la resta de països no petrolers cal destacar la favorable evolució dels intercanvis amb els països mediterranis i del grup ACP. La relació amb Llatinoamèrica no és ni de bon tros tan optimista. Aquesta protesta pel fort proteccionisme comunitari i pel dany que la Política Agrària Común fa a les exportacions llatinoamericanes.

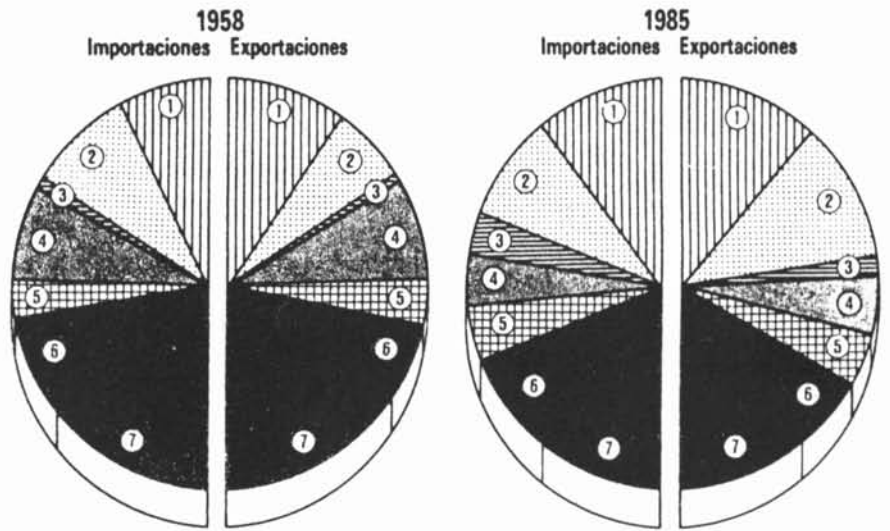
José Manuel Celorio

Relacions CEE-USA

El proteccionisme agrícola ha tornat a ser causa de discrepàncies entre la CEE i els Estats Units. Els diferents parers respecte a les subvencions i el proteccionisme agrari han estat a punt de fer fracassar les recents converses del GATT a Montreal. Els EEUU han convertit aquest tema en una peça clau en insinuar que les negociacions sobre la Ronda Uruguay no progressaran llevat que s'arribi a un acord en matèria agrícola. El representant nord-americà ha declarat que la desaparició de les subvencions és un pas necessari per ampliar la llibertat de comerç. Per a la Comunitat Europea, el tema és prioritari car en ell hi són implicats prop d'onze milions d'agricultors.

Les causes que des del naixement de la CEE han fet potenciar el sector agrari han desaparegut. El camp d'acció de la Comunitat es troba limitat. La seva dinàmica de funcionament l'ha convertit en ostatge dels subsidis i dels elevants stocks. Malgrat això, el representant comunitari es mostrarà categòric en afirmar que la Ronda Uruguay no especifica la necessitat d'eliminar els subsidis agraris.

Distribución geográfica del comercio exterior de la CEE

En %	Importaciones			Exportaciones		
	1958	1972	1985	1958	1972	1985
① AELC	14,4	18,3	20,2	19,5	25,5	22,4
② Estados Unidos	17,6	18,8	17,0	12,5	18,9	22,6
③ Japón	1,1	4,4	7,0	1,0	2,5	2,8
④ Otros países industrializados	15,4	11,3	8,0	15,5	12,1	9,8
⑤ Países del Este	5,8	7,9	9,5	6,9	8,8	8,4
⑥ + ⑦ Tercer Mundo	45,5	39,0	38,4	43,6	31,1	34,1
ACP	9,5	7,6	7,2	9,5	6,5	4,8
Países del Mediterráneo	7,2	8,6	10,9	12,4	11,0	11,7
⑥ OPEP	16,7	18,7	17,8	12,2	8,5	12,8
ANASE	2,9	1,7	2,6	2,8	2,0	2,6
América Latina	10,3	7,1	7,4	8,8	7,0	3,9

Conferència al més alt nivell a Rodes

Els dies 2 i 3 de desembre es va celebrar a Rodes una conferència al més alt nivell de caps d'Estat i de Govern organitzada per Grècia, nació que durant l'últim semestre de 1988 exercia la presidència de les Comunitats. Força temes han quedat ajornats fins el Consell Europeu de Madrid el juny de 1989, qüestió que preocupa seriosament la diplomàcia espanyola.

Els temes que han estat ajornats en espera de la conferència al més alt nivell de Madrid són: el projecte d'una

Europa àudio-visual, la unió monetària, l'aspecte social del mercat únic i la reforma institucional. El nombre de temes a resoldre pot ampliar-se si no s'arriba aviat a un acord sobre l'harmonització fiscal de les vendes d'estalvi. Sembla difícil d'arribar a aquest acord per varis motius: la pròpia Comisió de las Comunidades serà incapaç de presentar a temps el seu projecte de directiva i per una altra banda, la primera ministre, Margaret Thatcher, ha insistit en que l'harmonització fiscal no és necessària per completar el mercat únic.

Negociacions a Lomè

En el procés negociador sobre el nou acord de Lomè, la incorporació d'Haití i la República Dominicana no sembla comptar amb el vist-i-plau del grup de països de l'Àfrica, el Carib i el Pacífic (ACP). Aquest grup tem que l'ampliació amb apuets dos nous països sigui l'inici de la incorporació llatinoamericana als ACP i conseqüentment provoqui l'es micolament dels ajuts. Contràriament, els signats de l'acord de Lomè són partidaris de la incorporació de Namíbia quan apuest territori assoleixi la independència.

1. Aspectes Econòmics de la Cooperació:

881106501

CC: C.E. 6/1988

Ti: "Cooperación e Integración latinoamericanas"

Au: Hernández, J.L.

Nr: Comercio Exterior

México, junio 1988. pp: 521-527

América Latina/Deuda Externa/Cooperación/Política Económica/Perspectivas/Organismos Internacionales/Fondo Monetario Internacional/CEPAL/Sistema Económico Latinoamericano (SELA)

881057801

CC: D.

Ti: "Cómo participar en los contratos financiados por la Comunidad Europea en los países en desarrollo"

Au: Dirección General de Desarrollo

Ai: Comisión de las Comunidades Europeas

Bruselas, 1988. pp: 1-140

Comunidades Europeas/Fondo Europeo de Desarrollo/Ayuda Desarrollo/Europa Occidental/Cooperación/Países en Vías de Desarrollo/Sistema Financiero/Información/Material Básico

881052401

CC: D.

Ti: "Cooperación Internacional al Desarrollo"

Ai: Centro Regional de Información y Documentación Juvenil.

Madrid, marzo 1988. pp: 1-49

Cooperación/Desarrollo/Organismos no Gubernamentales/Ayuda/Tercer Mundo/Información/España/Voluntariado/Datos Básicos/Material Básico

881051901

CC: D.

Ti: "La cooperación para el desarrollo de la Comunidad Europea"

Au: Granda, G., Mate, V. i Moreno, M.

Ed: CIDAL

Madrid, abril 1988

Cooperación/Desarrollo/Comunidades Europeas/Fondo Europeo de Desarrollo/Banco Europeo de Inversiones/Europa Occidental Ayuda/Organismos no Gubernamentales/Lomé III/Bibliografía Sistema Financiero/Cuadros/Estadísticas

◀ Últimes entrades a la Base de Dades Cidob sobre el tema:
Cooperació / Cooperació Econòmica / Cooperació Política

881051801

CC: D.

Ti: "Los agentes económicos en la cooperación al desarrollo"
Au: Granda, G., Lasso, A. i Segundo, F.
Ed: CIDEAL
Madrid, 1988. pp: 1-110

Cooperación/Desarrollo/Empresas/Organismos Internacionales Europa Occidental/Fondo Europeo de Desarrollo/España/Lomé III/Estadísticas/Sistema Financiero/Ayuda/Tercer Mundo/Bibliografías/Material Básico/Información

881029501

CC: D.

Ti: "Taller de las ONG y Organismos de las Naciones Unidas sobre deuda, ajuste y necesidades de los pobres"
Ai: OXFAM / NGLS
Oxford, (UK), 19-22 septiembre 1987. pp:1-12

Organismos no Gubernamentales/Tercer Mundo/Cooperación/Conferencia/Diálogo Norte Sur/Organización de las Naciones Unidas/Deuda Internacional/Pobreza/Ayuda/Política Económica Documento Original

881021101

CC: Pol.In. 3/1988

Ti: "Gli scambi Est-Sud nella divisione internazionale del lavoro"
Au: Dobozi, Istvan
Nr: Política Internazionale
Roma, 1988. pp: 87-101

Europa Oriental/URSS/Consejo de Ayuda Mútua Económica (CAME) Relaciones Económicas/Tercer Mundo/Cooperación/Cuadros

880987001

CC: M.De. 57/1987

Ti: "Les grands projets de coopération (Le CAEM dans le développement des pays à orientation socialiste)"
Au: Don, D.
Nr: Mondes en Développement
Bélgica, 1987. pp: 87-91

URSS/Afganistán/Angola/Mozambique/Etiopía/Yemen del Sur/Cooperación Económica/Proyectos

2. Aspectes Polítics de la Cooperació:

881117602

CC: C-CIPIE 19/1987

Ti: "Las Naciones Unidas e Iberoamérica"
Au: Perez de Cuellar, J. i Rodriguez Elizondo, J.
Ai: Fundación CIPIE
Nr: Cuadernos Cipie
Madrid, 1987. pp: 1-27

América Latina/Relaciones Internacionales/Organismos Internacionales/Organización de las Naciones Unidas/Discursos/Cooperación Multilateral

881112602

CC: D.

Ti: "Conferencia europea de parlamentarios y ONG's sobre la interdependencia y la solidaridad Norte-Sur"
Ai: Consejo de Europa
Madrid, junio 1988. PP: 1-150

Tercer Mundo/Diálogo Norte-Sur/Conferencia 1988/Organismos no Gubernamentales/Desarrollo/Solidaridad/Dependencia/Ayuda Cooperación/Condición de la Mujer/GATT/UNCTAD/FMI/Pobreza

881064302

CC: D.

Ti: "Cronología de las relaciones entre Europa Occidental y América Latina, 1987"
Ai: Irela
Ed: Irela
Madrid, 1988. pp: 1-153

Europa Occidental/Comunidades Europeas/América Latina política Exterior/Relaciones Económicas/Cooperación Bilateral/Cronología/1987/Documentación/Documentos Originales/Irela

881038202

CC: D.

Ti: "La responsabilidad europea en el proceso latinoamericano de redemocratización: una perspectiva alemana"
Au: Mols, M.
Ed: Irela
Madrid, 1988. pp: 1-39

América Latina/Proceso político/Democracia/Cooperación Política/Europa Occidental/Comunidades Europeas/Irela Bibliografía

SIGLES DESENVOLUPADES

CC = Codí de Classif. del Cidob

AU = Autor

AI = Autor institucional (si n'hi ha)

ED = Editorial

NR = Nom de la revista

TI = Títol

PP = Número de pàgines

L = idioma

() paraules clau